

www.jasqazaq.kz

vk.com.jasqazaq

Jasqazaq

Жас қазақ

ISSN 2074-899X

9 772074 899002

JAS QAZAQ

ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ, АҚПАРАТТЫҚ-ТАНЫМДЫҚ, АҚПАРАТТЫҚ-САРАПТАМАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

Газет
2005 жылдың
7 қаңтарынан
шыға бастады

№28

(860)

9 шілде

2021 жыл

6 ШІЛДЕ – АСТАНА КҮНІ

Еңсесі биік Елорда

ЖАЗЫЛҒАН ЖАЙДЫҢ ЖАҒҒЫРЫҒЫ

АРАЛДАҒЫ АПАТ

АУЫЛДЫҢ МАЛЫ СҮТЕГІН «АГЕНТКЕ» КЕТІП ЖАТЫР

Газетіміздің №25 санында «Жаздың жұты жанға батады» деген тақырыппен Қызылорда облысының Арал ауданындағы қуаңшылықты, табиғат апатынан қырылып жатқан төрт түлік малдың жайын жазған едік.

Егер әңгіменің түп-төркінін қазбаласа, қыс бойы қар түспей, көктемде жауын болмауының сыры Арал теңізінің өзінде, қала берді дария суының тартылуында жатыр. Жергілікті жұрт солай дейді. «Су шықса төңірекке бұл айналады» деген сөз бүгінде Аралдағы ауыл тұрғындарының әрбірінің аузында жүр. Талай жылдан бері мәселенің сырына қаныққан ел тегін айтпаса керек. Сол дария дейтін Сырдың суының қазір түбі көрініп қалған. Бір көздері теңіз жағасына қонған ауылдар қазір жапан түздің тұрғындары. Сайып келгенде, теңіздің тартылуынан кейін Сыр суының да саяздануы бар қиындықтың бастауы болып тұр десек, қайтерсіз?! Ауылдағы жұрттың қарапайым болса да пайымы осы. Хош.

(Жалғасы 3-бетте)

ЖЕДЕЛ СҮХБАТ

Күні кеше Қарағанды облысы Ұлытау ауданына қарасты бірнеше елді мекеннің жайылымдық, шабындық жерін өрт шалды. 1 шілдеде тұтанған қызыл жалын әлі де бой бермей, ауқымды жерді шарпып, сөнер емес.

Етозhez инстаграм парақшасында жарияланған видеода ересек жігіт пен жеткіншек және әйел адамның қолына іліккен мүлікпен жерді жалмап келе жатқан қызыл оттың алдынан шығып, сабалап сөндіріп жүргені көрінеді. Көз ұшында құтырған қызыл өрт бәрін тып-типыл етіп жұтып келеді. Осы парақшада тек Байқоңыр ауылының өзінде 300 бас мал қырылғаны жазылды. Әрине, бұл ресми дерек емес. Қызыл жалыннан Керегетас, Ойшыбар, Қалыбай, Демеубай, Сарысай, Қызылсай, Ермек ауылының да тұрғындары тілсіз жаудан зардап шегіп отыр.

Өрт аптаға ұласып, ырық бермей тұрғандықтан, жергілікті атқарушы билік өңірде төтенше жағдай жариялау туралы шешім қабылдады.

Өрттің тұтанып, сойқан салуына не себеп? Болмаса кім себепші? Адами фактор ма, әлде табиғи апат па? Мүмкін найзағай ойнап, жай оты селеуінің сөлі ағып, сырт-сырт сынып тұрған шөп атаулыға түсіп, лап еткізді ме? Көкейдегі көп сауалдың жауабын сұрап Қарағанды облысы Ұлытау аудандық төтенше жағдайлар бөлімінің аға инженері Медет Исмайловқа хабарластық.

ҚИНАЛҒАНДА ҚАСЫҢДА ТІРЕУ БОЛҒАН АҒАЙЫН

Jas qazaq: Ұлытау ауданында төтенше жағдай жарияланды. Арнайы комиссия құрылып, зардап шеккен тұрғындарға тигізген залалды есептейді. Тұрғындарға сақтық шарасын қатаң ұстанып, бейқамдықтан арылуға шақырды. Жолаушылап алыс жолға шықпасын деді. Әкімдік қырағы қадағалап, назарда ұстап отырмыз дейді. Өрттің тұтану себебі анықталды ма?

Медет Исмайлов: Әзірге нақты себебі белгілі емес. Сан түрлі болжам айтылды, табиғи апат, найзағай оты түсіп, өрт тұтануы мүмкін дейді.

Jas qazaq: 1 шілдеде тұтанған өртті сөндіруге төтенше жағдайлар бөлімінен, әкімдіктен жіберілген техника саны аз болғандықтан, өрт күш алып кетті деп отыр ауыл адамдары. Аптаға айналған жалынды сөндіруге қанша адам араласып жатыр?

Медет Исмайлов: Қарағанды облысынан да құрамның қызметкерлері келіп көмектесуде, жергілікті тұрғындар да тілсіз жауды тоқтатуға күш біріктірді. 600-ге тарта адам өрт сөндіруге араласты.

(Жалғасы 2-бетте)

ДОДА

БАҒЫҢ ЖАНСЫН, БАРЫСЫМ!

(Дүбірлі дода туралы 2-беттен оқыңыздар)

БИРЖАМЕТР

МУНАЙ (brent)
73,34

DOLLAR
427,4

EURO
504,9

РУБЛЬ
5,72

МЕРЕЙ

Астана күнінде «Qazaq: алтын адамның тарихы» фильмінің тұсаукесері болды. Туынды Елбасы мен америкалық режиссер Оливер Стоунның сұхбатына құрылған. Егемендік алғаннан кейін өліміз жүріп өткен жол Тұңғыш Президент Нұрсұлтан Назарбаевтың тағдырымен бірге өріледі. Солай болуы заңды да. Өйткені Тәуелсіз мемлекетіміздің отыз жылдық тарихы Ұлт Көшбасшысының өмірімен біте қайнасып жатыр.

кіріскен. Елбасымен ұзақ әңгіме-дүкен құрып, одан кейін ел ішін аралаған. «Менінше, өмірімдегі ең үздік туындыны жасадым» дейді Игорь Лопатенко.

Айта кету керек, бұл фильмді түсіруге мемлекеттік бюджеттен ешқандай қаржы бөлінген жоқ. Ағылшын тілінде түсірілген. Кинопрокатқа шыққанда әр елдің өз тілінде көрсету жоспарланыпты. Мәселен, Италияда итальян тілінде, Германияда неміс тілінде дегендей.

«Сіз Назарбаевты диктатор, мықты адам, елдің негізін салушы десеніз де өзіңіз білесіз. Бірақ ең соңында кенестік империяның күйреуі мен өз елінің тәуелсіздігі туралы әңгімелейтін қарапайым

қайсысының Қазақстанда өз мүддесі бар» дей келе: «Назарбаев осы «аспалы жолда» жүре алатын, адамдар арасында диалог орната алатын адам. Ол Украина жөнінде Ресеймен келіссөздерге қатысты. Назарбаев АҚШ-пен сөйлесе алады. Горбачевтің тағдыры шешілер сәтте ол билік транзитінің ың-шыңсыз өтуіне ықпал етті. Менің ойымша, Назарбаев 90-жылдары маңызды рөл атқарды. Сондай-ақ оның ядролық қарусыздану мәселесінде АҚШ-пен келіссөзі де зор маңызға ие».

Оның айтуынша, Қазақстанда дарынды жандар көп. «Бұл өте прогрессивті ел. Біз Қазақстанда көп өзгеріс болып жатқанын көріп отырымыз. Америкалық сарапшылар бұдан хабардар және Қазақстанмен одақтас болғысы келеді. Бұл ел барлық серіктестерімен достық қарым-қатынаста.

ТӘУЕЛСІЗДІК ЖӘНЕ «QAZAQ: АЛТЫН АДАМ ТАРИХЫ» ТУЫНДЫСЫ

Сұхбат тартымды болу үшін қызықты сауал қоя білу керек. Игорь Лопатенконың айтуынша, Стоун мұны жақсы меңгерген. «Назарбаев мырзаға кез келген сауал қоюға болады. Осыған көзім жетті. Әсіресе, Ресей, АҚШ және Қытай арасындағы тепе-теңдікке қатысты. АҚШ әлемді өз бақылауына алса, бұл барлығы үшін қауіпті болар еді. Мен Назарбаевтың бейбітшілікті жақтайтынын түсіндім», — дейді Оливер Стоун.

Фильм режиссері — Игорь Лопатенко, ал Стоун сұхбат алушы һәм продюсер. Өзінің айтуынша, осындай дүниені түсіруді 2015 жылы ойға алыпты. 2019 жылы түсіруге

адамды көресіз. Назарбаев Қазақстанның көшпенділік тарихы мен Еуразияның технологиялық болашағына тоқталады. Менінше, бұл — жарқын болашақ», — дейді Оливер Стоун.

Фильмде Тұңғыш Президент өзінің балалық шағы, КСРО-ның ыдырауы, Семей полигоны туралы баяндайды. Алтын адам тарихына тоқталады. «Біз құрлықтың дәл кіндігіндеміз. Бәрінің мүддесі осы арада тоғысады», — деген сөзі бар.

Көрсетілім алдында өткен брифингте Оливер Стоун «Қазақстан АҚШ-пен текетірескен Қытай мен Ресейдің қак ортасында жайғасқан кең-байтақ ел. Қай-

Бір-бірімізбен шайқасқанша, климаттағы өзгерісті енсеруге бірлесіп күш саулымыз керек екенін үнемі айтамын. Тұтас алғанда дипломатия құрылымын өзгерткен дұрыс», — дейді ол.

Сонымен америкалық кинорежиссер, сценарий жазушы һәм продюсер, «Оскар» сыйлығының үш мәрте иегері Оливер Стоунның «Qazaq: Алтын адам тарихы» туындысы көрерменге жол тартты. Деректі фильм сегіз бөліктен тұрады. Әрқайсысы егемен еліміздің шешуші кезеңдері туралы баяндайды.

Талап ТІЛЕГЕН

Жедел сұхбат

(Басы 1-бетте)

ҚИНАЛҒАНДА ҚАСЫҢДА ТІРЕУ БОЛҒАН АҒАЙЫН

Jas qazaq: Жалын шарпыған жердің аумағы шамамен неше гектар? Шығын болған малдың басы нақты белгілі ме?

Медет Исмайылов: 6 мың гектардан астам болуы мүмкін. Күштік құрамның бәрі де отты сөндіруге қол көмегін беруде. Қой-ешкінің өлгені — 200 бас. Биылғы төл саналатын он бас бұзау да өртеніп кетті.

Jas qazaq: Қазір шілінгір шілде. Алтап ыстықта тандайы кеберсіген адамдар табиғат аясына серуенге шыққанды, от жағып қазан асқанды, суға түсіп, салқындағанды қалайды. Өрт қауіпсіздігін қатаң сақтау жөнінде айтудай-ақ айтылады.

Медет Исмайылов: Иә, қоршаған ортаны қорғау, өрттен аман сақтау әркімге міндетті. «Біреудің қорасы өртенсе, бас үйтіп алайын» деген арам пиғылдан арылу керек. Құрғақшылық та қос өкпеден қысып келеді. Біздің ауданға жаңбыр селдетіп жаумағалы да айдың жүзі. Жер-Ана кеберсіп тұр. Шөп біткеннің қурап, сыртылдап сынып тұрған шағы, өрт тисе, лаулап ала жөнеледі. Тілсіз жаудың тигізер залалы орасан, электр және байланыс желісін де үзеді, жолындағының бәрін жайпап, жалмап өте шығады. Сондықтан әркім де өрт қауіпсіздігі қағидасын қаперінде сақтап, сақтық шарасын қатаң ұстануы керек.

Jas qazaq: Өрттің ырық бермеуіне құрғақшылыққа қоса, өрт сөндіру қызметі көлігімен жеткізетін судың тапшылығы да кесірін тигізді емес пе?

Медет Исмайылов: Қоскөл деген ауылдың манайындағы өртті сөндіру кезінде төтенше жағдай қызметкерлері мен өрт сөндірушілер суды шалғайдан, тіпті 30 шақырымдай жерден тасыды. Соның да әсері бар. Қазір от саябырсыды, халық болып жиналып, сөндіруге күш салып жатыр. Ағайынның арасындағы ынтымақ осындайда ғой. Жайылымдық жері өртеніп кеткен ауылдастарына басқа ауылдағы шаруа қожалық иелері өздерінің меншігіндегі жайылымдық, шабындық жерін беріп, көмек қолын созуда.

ЖҰТТЫҢ ЖЕТІ АҒАЙЫНЫН КӨРСЕТПЕСЕ ИП ЕДІ

Табиғи апаттың құрғақшылықтың қыл бұрауы буындырып тұрғанда, талмау түстен ұрғандай ауыр тигені анық өрттің. Қыстан әзер шыққан ағайынның жан бақтырып отырған малы көкке аузы іліне алмай, қала берді жаздың ыстығына ұрынып, қырылып жатқанда өрттің өршіп кетуі жығылған үстіне жұдырық болып тиді.

Өрт сөндіруге араласқан ауыл тұрғындары Қоскөлдің оңтүстік батысына қарай ұзап шығып, ауылдан 40 шақырымдай қашықта өртенген автокөлікті көрген. УАЗ мәшинесінің ішінде 1998 жылы туған адам да жанып кетіпті. Марқұмның өртті өшіруге келіп ажал күшқаны, өлде бара жатып, жолай жалынға ұрынғаны белгісіз. Өлімнің себебін анықтау аудандық полиция бөлімі қызметкерлерінің шаруасы.

Биылғы жылғы құрғақшылық адам баласының аңқасын кептіріп, шаруаға да, шаруашылыққа да жайсыз тиіп отыр. Мың түмен Маңғыстау жұртының бес жылдан бері қар көрмей келе жатқаны жанынды ауыртады. Көктен көздің жасындай болса да жаңбыр тамбай қуырып жіберген құрғақшылық төрт түлікті баудай түсіріп жатыр, түсіріп жатыр. Екі жүз бас қойынан екі қозы алған шопанның шапанын қалай жас жумайды? Айғыр үйір жылқысына бірде-бір құлын ілеспеу дегенді бұрын естіп пе едініз? Тістерге шөп түгілі жердің астындағы тамыры да жоқ болғандықтан еті ағып, сүйегі терісіне сүйеулі қалған малдың бағасын да базар қазір «жерге ұрды». Қызылорданың қуаңшылығы да, оңтүстіктің өзге өңірінің де омырауы суалып, көгі қуарып топырағы ұшып жатыр. Қалай айт, қай жағынан ақтап алсаң да, бұл жұт. Алла жұттың жеті ағайынды екенін есімізге салмай-ақ қойса, жарар еді...

Қуаныш РАХМЕТ

Дода

БАҒЫҢ ЖАНСЫН, БАРЫСЫМ!

4 шілде күні Нұр-Сұлтан қаласында, Жақсылық Үшкөмпіров атындағы жекпе-жек сарайында Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті – Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың жүлдесі үшін қазақ күресінен Х «Қазақстан Барысы» республикалық турнирі өтті.

Оныншы рет өткен бәсекеге еліміздің 14 облысынан, Алматы, Шымкент, Нұр-Сұлтан қалаларында іріктеуден өткен 36 үздік балуан қатысты. Қатысушы балуандардың 11-і жобадә тұңғыш рет бақ сынады. Балуандар Qazaq kuresi қауымдастығы бекіткен ережеге сай күресті.

(өз тілішіміз)

Ақтық белдесуде Шығыс Қазақстан облысы мен Жамбыл облысының балуаны кездесіп, бабы мен бағы тең түскен **Дәурен НҰРАЛИНОВ (ШҚО)** – «Қазақстан Барысы» атанды. Ал күміс белбеуді Ғалымжан Қырықбай иеленсе, қола белбеуді маңғыстаулық Нұрдеулет Жарығапов жеңіп алды.

Қазақстан Барысы 2021 – Дәурен НҰРАЛИНОВ

Жазылған жайдың жаңғырығы

(Басы 1-бетте)

ҚАЗІР НЕ БОЛЫП ЖАТЫР?

Енді осыған келейік. Қызылорда облысының Арал ауданында жалпы саны 23 ауыл бар. Оның кейбірі округ болғандықтан, қасында жанама шағын ауылдары тағы бар. Солардың ішінде 13-і жағдайының тым қиындығынан қызыл аймаққа жатқызылған. Барлығы да байырғы шалқар төңіздің бүгінгі шандақ табанына жайғасқан елді мекендер. Басқаша айтсақ, дала шөбінің 95 пайызы жарамсыз. Оның ішінде төртеуі: Құланды, Ақбасты, Қосжар және Мергенсай ауылдарында жайылым толығымен жарамсыз болып қалған. Ауданға қандай да бір көмек келсе, бірінші болып осы ауылдарға жөнелтілмек. Тағы алтауы сары аймақ деп бөлінген. Оларда шамамен 30-40 пайыздай дала шөбі бар. Тек 4 ауыл ғана жасыл, яғни қауіпсіз аймақта. Ол төртеуі ауданның құмдауыт қыр жағында орналасқан. Олардың алдағы күз бен қыстан аман шығатындай жағдайы бар деп саналады.

Жалпы табиғаттың осындай күйге түсері, елдің осылай тарығары о бастан-ақ сезілуі тиіс еді. Олай дейтініміз,

бірі Мергенсай екенін әкімдіктерілер бізге айтып берген-ді. Әкімдіктің уәдесі орындалып, ауылдарға мал азығы барғанша бұл қиыншылықтан пысықайлар біраз пайда тауып үлгерейін деп тұр. Осы күндері Аралға шығыс жақтан келетін халықаралық «Батыс Қытай – Батыс Еуропа» күре жолының бойында жонышқа мен басқа да көк шалғын тиеген жүк көліктері жиі байқалады. Көмектен бұрын, саудаға апара жатқан шөп екені бесенеден белгілі жайт. Ой түкпірін ашып айтсақ, әкімдік тағы сылбыр кимылдап отырғанына күмән бар ма?!

ҮКІМЕТПЕН ҮМІТ БАР МА?

Қазір аудан жұрты төтенше жағдай жарияланады деген хабарды сарыла күтіп жүр. Шаруа жем-шөп жағынан көмектесумен бірге, өлген мал басына өтемақы болып қалар деген үміті басым. Әңгіме төркіні Маңғыстау облысына көрсетілген көмекте жатқаны жасырын емес. Ауыл шаруашылығы министрлігі қаржы министрлігінен сол жақтағы мал азығына керек деп 3,5 млрд теңге сұраған. Сөз арасына қыстыра кетейік, сұрауын сұрағанымен, бұл ауызша айтылған сөз күйінде қалып тұр. Ауыл шаруашылығы министрлігі журналистерді жинап, сұхбатында айтып берсе еде, қаржы министрлігіне әлі құжат жүзінде өтініш түспеген. Яғни осынша миллиард қаражат

кесіп айтты. Сол өлгендерінің арасында 10 жылқыдан алынған биологиялық материал гастропфилез ауруына теріс нәтиже көрсеткен.

Қызылорда облыстық ветеринария басқармасының басшысы Шахмардан Қойшыбаев: «Мал ішетін құдықтардан және қосымша көлдерден сынама алынды. Одан бөлек, өлген жылқыдан және мүйізді ірі қарадан сынама алынды. Облыстық ветеринариялық зертханаға тапсырылды. Нәтижесінде теріс нәтиже көрсетті. Яғни эпизоотиялық ахуал тұрақты. Ауру жоқ. Қуаншылыққа байланысты мал қысқа өте күйсіз түскен. Соның есебінен болып отыр», — деп түсіндірді.

Осыдан соң өтемақы туралы сөз қозғалудың мәнісі жоқ. Бір жағынан, малдың неден қырылып жатқанын тәптіштей кеткеніміз де дұрыс шығар. Малшылардың айтуына қарағанда, біразы даладағы суатқа жақындағанда ұйыққа батып өлген. Шөл далада су қаксып жатқанда, азандай суы бар ылғалды жердің айналасы нағыз ажал апанына айналған. Ол бір себеп. Екіншісі, әр жерде көзге шалынған жаңадан шыққан көкті қуалап, топырағымен қосып жегендіктен, ішке құм қатқан. Екі себептің екеуі де табиғи апаттың салдары.

Естеріңізде болса, былтыр қыркүйек айында елімізде соңғы 15 жылда болмаған құс тұмауы тіркелген еді. Соның кесірінен қыркүйек–қазан айларының ішінде 7 облыста 870 мыңнан астам құс қырылды. Оның ішінде жеке аулада 26 жарым мың құс пен 3 құс фермасында 850 мыңға жуық қанатты арам қатты. Осылайша жоғары патогенді құс тұмауынан шамамен елдегі жалпы құс санының 2 пайызы жойылды. Соған байланысты үй құстарын мәжбүрлеп вакциналауға ветеринариялық препараттардың республикалық қорынан 4 жарым миллион дана вакцина бөлінген болатын. Бұл таза ауру салдарынан болғандықтан, өлген құс басына мемлекет өтемақы да берген. Бірақ бұл жолы мал басына қатысты бюджет қаражаты қарастырылмай отыр. Неге?

ҚАЙТПЕК КЕРЕК?

Ендігі қорқыныш, Аралда алдағы тіршілік қалай болары белгісіз. Жаз басталмай жатып қуаншылықтың қыспағын толайым сезініп болған жұрттың мына түрмен күз бен қыстан аман шығарына көңілі

иланбайды. Жергілікті әкімдікке сәлсақ, қазір жағдай қалыпқа түскен көрінеді. Енді қыстың қамына кірісіп жатыр–мыс. Бірақ жағдайдың әлдеқайда ауыр екеніне ауылдарға барып, көз жеткізу қиын емес. Жайылымды еркімен жүріп, жер шаңғайын шарлап жүріп табатын жылқының өзі арық–тұрық. Жаздың бел ортасына әлі жете қоймаса да ку сүйек күйде. Табиғат заңы бойынша дала шөбі жаз ортасында қурай бастауы керек еді. Қазір құрамақ түгілі, қансып қалған қу топырақ пен қатқан тақырдан енді шөп шығады деп дәме қылу бекершілік сияқты. Ұлттық сараптау және сертификаттау орталығы жүргізген сараптама қорытындысы топырақтың ылғалдылығы ең төменгі мөлшерде екенін анықтай берді. Яғни құмда құнар жоқ. Алда-жалда нөсер құйып өтсе де, көкорай шаңғы бұл маңнан көрінбесі анық. Қайтпек керек?

Жағдайдың осылай ұшығарын білген көреген шаруаның біразы сонау сәуірдің кезінде-ақ шөбі шүйгін ауылдарға

көмегі дегенде біздің осыдан артық естіген ақпаратымыз жоқ. Оның өзі біле білсек, елордадан келетін қаражат емес, облыс бюджетінен жырымшылап бөлініп келетін дүние. Қалған шаруаның бөрі бітеліп қалған су көзін ашу, көршілерден келетін жем-шөптің бағасын көтертпеу сынды аудан әкімдігінің денгейіндегі тіршілік. Мал азығына қатысты көмектің кескіні осы.

Шығын болған мал басына келсек, ол да күйреп жатқан арал жұртының өз басындағы қайғы болып қала бермек. Төтенше жағдай жарияланғанымен, оның өз тәртібі бар. Ал өтемақы туралы жоғары жактан ешкім әңгіме қозғап отырған жоқ. Асылы, шөп сатып әперудің өзін жарытпай отырғанда өлген малдың құнын жоқтау биліктегілер үшін тым шектен шыққандық болып саналса керек. Өйткені, бұл тұрғыдағы әңгімеге үзілді-кесілді жауап бар. Өтемақы қарастырылмаған, сөз осымен бітті. Әлбетте, қалыпты ережеге ешкім қарсы келмеу керек. Өтемақы болу үшін, тұжыты мен мүйізді малдың бөрін қырып салған эпидемия жүру керек. Ал Аралда ондай бөле жоқ. Ендеше бұл жұтаған жұрттың өтінішінен оңай құтылуға тамаша себеп емес пе?! Мәселенін осы тұсына келгенде жергілікті ветеринар мамандар да малдың басқа-басқа емес, тек аштықтан қырылғанын арнайы сараптамамен дәлелдей түсті. Жануарлар су ішетін құдықтар, көлдер мен ұңғымалардағы су құрамын зерттелген. Оның қорытындысы бойынша, судың тұздылығы қалыпты деңгейінен асып кеткендігі анықталып отыр. Былайша атқанда, су ашып кеткен. Алайда ветеринарлар төрт түліктің арам қатуының себебі улану еместігін бірден

Ербол ТҰРЫМБЕТ, КТК тілшісі
(арнайы Jas qazaq үшін)
Қызылорда облысы

Басты

Әлемдік спорт бұкмекерлердің қолдауы арқасында қарқынды дамып келеді. Бұдан отандық командалар да қалыс қалған жоқ. Қазір кез келген чемпионатта бұкмекер кеңсесінің атауы жазылған форма киген ойыншыларды көреміз. Теледидардан тікелей спорт жарысы өтіп жатқанда, бұкмекерлік кеңсенің жарнамасы да жиі көрсетіледі. Таң қалатын ештеңе жоқ. Қазір ірі бұкмекерлік компаниялар, спорт клубтары мен федерациялар арасындағы ынтымақтастық әлемдік трендке айналды.

БУКМЕКЕРЛЕР СПОРТТЫ ҚОЛДАЙДЫ

Спорт клубтары, командалар мен тіпті ойыншылар спортқа тігітін бәсті белсенді жарнамалауда. Қазір бұл жарнаманы эфирдегі кез келген спорт жарысынан көруге болады. Нәліктен мұндай үрдіс қалыптасты? Бұл арада тікелей, керек десеңіз, математикалық байланысты көруге болады. Жанкүйер көп болса, бәс тігетіндер де көбейеді. Демек бұкмекерлік компаниялар тарапынан да спорт клубтарына демеушілік артады.

қызметке жағдай жасайды. Мемлекет оларға салық жеңілдігін ұсыну арқылы спортқа қолдау көрсетуіне мүмкіндік береді.

АЛ БІЗДЕ ШЕ?

Қазақстан да шет қалған жоқ. Бұкмекерлік компаниялардың спортқа қолдау көрсетуі біздің елге де жетті. Жоғарыда айтылған ғаламдық 1xBet компаниясы бұдан былай «Қайрат» футбол командасына

Батыс елдерінде спорт жанкүйерлерінің 40 пайызы матч нәтижесіне күнделікті бәс тігеді. Ол жақта спорт бәсекесіне жаппай ставка қою — қалыпты жағдай. Мұның өзі спорттың қарқынды дамуына серпін береді. Бұкмекерлер жыл өткен сайын спорт командалары мен клубтарды қолдауға қаржыны көбірек жұмсай бастады. Барлығы дән риза. Соның ішінде мемлекет те. Бұкмекерлік саланы құмар ойын саласына жатқызатындар қаншама жерден алып, жерге салса да, үлкен спортқа бөлінетін қаржы қолдауы — жағымды құбылыс. Мұнымен таласа алмайсың. Соңғы жылдары дамыған елдердің үкіметі бұкмекерлік компанияларға тиым салудың орнына, қолдау көрсетуі де бекер емес.

БӘРІНЕ ДЕ ТИІМДІ

Әлбетте, мұндай демеушілік аяқ астынан пайда болған жоқ. Бұкмекерлер кәсіби спортпен бірлесіп жұмыс істегісі келеді. Олар чемпионат пен ойын атаулының таза өткеніне мүдделі. Себебі осы саладағы сыбайлас жемқорлық, өзара келісілген ойындар болжам индустриясын зор шығынға ұшыратады. Алаяқтар алдын ала келісім жасап, ірі көлемде бәс тіккен кезде бұкмекерлік компаниялар қомақты қаржысынан айырылады. Алайда беттинг компаниялар (әр түрлі саланы қамтитын бизнес) мұның да шешімін тапты. Бұл — белсенді демеушілік пен клуб басшыларымен тығыз байланыс. Ірі клубтар мен командаларға демеушілік ету арқылы бұкмекерлер оларды бақылауға мүмкіндік алды.

Бұл арада клуб қожайындарының мүддесі де түсінікті. Жанкүйер көп болса, сүйікті командасына бәс тігетіндердің қатары көбейеді. Соның нәтижесінде матчтан тікелей түсім көп болса, демеу қаржы да ұлғаяды. Спортшылар үшін де, бұкмекерлік компанияларға да тиімді.

Міне, сол үшін де Батыста беттинг құлашын кең жайды. Қазір тек АҚШ–тың өзінде бұкмекерлер жыл сайын 10 миллиард доллардан астам қаржыны демеушілікке жұмсауда. Ал әлем бойынша ол сома 100 млрд доллардан асып түседі.

Соңғы жылдары атакты клубтар мен бұкмекерлік компаниялар арасындағы ынтымақтастық туралы жиі естиміз. Мәселен, осыдан екі жыл бұрын «Барселона» футбол клубы мен 1xBet бұкмекерлік компаниясы ынтымақтастық жөніндегі келісімшартқа қол қойды. Жыл сайын ондаған бұкмекерлік компаниялар әлемдегі ең мықты клубтармен келісімге келеді.

Бұкмекерлер тарапынан құйылған миллиардтаған қаржы спорт клубтары мен федерацияларға зор мүмкіндіктер сыйлайды. Жастар спорт академиялары, жасөспірімдер спортты, паралимпиадалық қозғалыс қарқынды дамып жатыр. Жаттықтырушылар мен негізгі ойыншылардың жалақысы өсуде.

Үлкен спортқа қосымша қаржы құйылғаннан кейін, оның сапасы мен тартымдылығы артты. Спортшылардың кәсіби деңгейі жоғарылады. Ең бастысы, спорт саласындағы сыбайлас жемқорлықтың жолы кесілді.

Бұл билікке де тиімді. Өйткені спорттағы жетістіктер сол мемлекеттің әлемдегі беделін көтереді. Сондықтан да дамыған елдерде бұкмекерлік қауымдастықтар мемлекет қолдауына ие. Билік олардың жұмысын тиімді түрде реттеуді қамтамасыз етіп, демеушілік

демеушілік етеді. Компания өкілдері айтқандай, мұндай ынтымақтастық компанияны спортта танымал етуі тиіс.

Аймақтағы спорт командаларына демеушілік ету арқылы бұкмекерлік компаниялар спортшыларға қолдау көрсетеді. Бұл аз қаржы емес. 2019 жылы бұкмекерлер қауымдастығы отандық спорттың дамуына миллиард теңгеден астам қаржы жұмсады. Әйтсе де, демеушілер мұны жарнамалауға асықпайды. Олардың мақсаты — отандық спортты дамыту.

Бүгінде отандық бұкмекерлік компаниялар — футбол, хоккей, баскетбол командалары мен ірі спорттық жарыстарға демеушілік етеді.

Олар жастармен белсенді қарым-қатынас орнатты. Атап айтқанда, жастардың киберспортқа қызығушылығын ынталандырады. Бұкмекерлік кеңселерде тек кәсіби емес, әуесқой спорт түрлері де назардан тыс қалмайды. Олар балалар мен жасөспірімдер спортын дамытудың жергілікті жобаларын қолдайды. Мысалы, аудандарда футбол алаңдарын салады.

Жақында Ақтөбе облысы Әйтеке би ауданының бірнеше ауылында және Алматы облысы Карасай ауданының Райымбек ауылында қазақстандық бұкмекерлік қауымдастықтардың қаражатына салынған футбол алаңдары ашылды.

«Ауыл Футбол» жобасының жетекшісі Серік Мәмбетов шағын болса да ең заманауи стандарттарға сай жабдықталған, балаларды жаттықтыруға арналған гимараттар салынып жатқанын айтады. Бұкмекерлік қауымдастықтар мұнымен шектелгісі келмейді. Таяу арада еліміздің барлық аймақтарында балаларға арналған футбол алаңдары пайда болады.

Бұкмекерлер спортты дамытуға ғана демеушілік жасап отырған жоқ. Олар түрлі әлеуметтік жобаларды да жүзеге асыруда. Мысалы, 2020 жылы пандемия кезінде өзін-өзі басқаратын бұкмекерлер қауымдастығының «Дыши.kz» жобасы жұртқа кенінен танылды.

Жобаға қатысушы бұкмекерлік компаниялар медициналық ұйымдар мен облыстық, аудандық ауруханаларды коронавирустен күреске қажетті құрал-жабдықтармен қамтамасыз етті. Аурухананы жаңа құрылғылармен толықтырып, ПТР–тест, қорғаныс киімдері мен медициналық қажетті заттарды тегін таратты. Балалар үйіне көмек, жасөспірімдер арасындағы спорт жарыстарына демеушілік ету де жоба аясында жүзеге асты.

Енді осы жерде мынадай сауал туындайды: мемлекет бұған қызығушылық таныта ма? Біздің мемлекетке спорттағы биік жетістіктерді дамытуға қосымша демеушілік керек пе? Шенеуніктер бұкмекерлік компаниялардың спортты ынталандыруы мен спорт федерацияларына қолдау көрсеткенін хабардар ма? Дамыған мемлекеттер сияқты, спорттағы сыбайлас жемқорлық пен өзара келісілген матчтарға бұкмекерлік компаниялармен бірлесіп күресуге мүдделі ме?

Әзірге ондай қызығушылық байқалмайды. Керісінше, бұкмекерлік кеңселерді арнайы ойын аумақтары «резервациясында» ұстағысы келеді. Бәлкім, отандық спортқа бұкмекерлердің қаржысы қажет емес деп санайтын шығар. Қайткенде де, бұл әлемдік үрдіске сай келмейді.

Олжабек БАЙҚАТОВ

Жастар

Шіліңгір шілденің алғашқы аптасына да аяқ бастық. Еліміздің үшінші мегаполисінде оқушылар мен студенттердің жазғы демалысын тиімді ұйымдастыру мақсатында жан-жақты жұмыстар атқарылуда.

«2021 жыл – Қазақстандағы балалар мен жасөспірімдердің кітап оқуын қолдау жылы» болып жарияланғанын жақсы білеміз. Карантиндік талаптарды сақтай отырып, балалар мен жастардың бос уақытын тиімді өткізу үшін жасалған ікімді тірліктің бірі деп Шымкенттегі 10 кітапхананың жаңғыртудан өткізілгенін айтар едік. Оның алтауы бір ай бұрын, үшеуі Елорда күніне орай пайдалануға берілді.

«Мәдениет саласында кітапхана желісін жаңғыртуға көп көңіл бөліп отырмыз. Бүгінгі таңда 6 кітапхананы модернизациядан өткіздік. Оның ішінде орталық Әл Фараби кітапханасы бар. Жыл соңына дейін тағы 4 кітапхананы жаңғырту жоспарда тұр. Өздеріңізге баяндағанымдай, кітапханалар «отбасылық кітапхана» концепциясымен дамып жатыр». Шымкент қаласының әкімі жыл басында халық алдында берген есебінде қала тіршілігінде мәдениеттің алар орны ерекше екендігін айтқан болатын.

Қазіргі технологияның дамыған заманында жастардың кітап оқуға деген қызығушылығын арттыру бірден-бір қол жеткізілуі тиіс мақсаттардың бірі десек, бүгінде елімізде кітап оқу ісіне мемлекеттік және қоғамдық қолдау көрсетілуде.

Осыған орай, жыл басында жастардың кітапқа деген қызығушылығын арттыру мақсатында «Шымкент қаласының кітапханаларын дамыту және жаңғырту» бағдарламасы дайындалған болатын. Бағдарлама аясында еліміздің Ұлттық кітапханаларына қолжетімді болатын тұңғыш мемлекеттік цифрлық портал құру, кітапханалардың Жарғысына өзгеріс енгізіп, Әл Фараби атындағы ғылыми-әмбебап (*Отырар*) кітапханасын — әлемнің электронды кітапханалық жүйелеріне қосып, ғылым мен өнердің орталығы болып, қайта жаңғырту көзделді. Сондай-ақ бағдарлама шеңберінде көпшілік кітапханалардың орталықтандырылған жүйесі саналатын Абай атындағы кітапханаға — заманауи дизайн, жана технология мен концептуалдық толықтыру енгізу жоспарланған-ды.

Одан өзге, аталған бағдарламаға сәйкес, келесі жылы дүниежүзілік кітап және авторлық құқық күніне орай «Kitarfest», төрт маусымдық «Bookomania fest», «Бізді кітап біріктіреді» акциясы мен баспагерлер жәрменкесі, кітаптарды реставрациялау, буккроссинг, жасыл экономика секілді шаралар ұйымдастырылды.

Сонымен қатар қалалық кітапханаларда кітап оқуды насихаттау мен дамытуға бағытталған әдеби көштер, жазушылар және акындармен кездесулер, лекциялар, дөңгелек үстелдер, тақырыптық кітап көрмелері секілді іс-шаралар үздіксіз ұйымдастырылып келеді.

Мәселен, Жасөспірімдер кітапханасы қалалық қоғамдық көліктерде «Bookway 2020» әдеби жылжымалы кітапханасын ұйымдастырды. Іс-шарада тек кітап оқу насихатталып қана қоймай, Абай образындағы өртис қала тұрғындарына Абайдың қара сөздерін оқып, әндерін орындап, сұхбат жүргізген.

Шымкент қаласы мәдениет, тілдерді дамыту және архивтер басқармасының басшысы Ханзада Есенованың айтуынша, бүгінде қаладағы кітапханалардың қызметіне талдау жұмысы жүргізілуде. Кітапханаларды одан әрі жетілдіру, жаңғырту мақсатында 2021 жылы бірқатар жұмыстар атқарылады. Атап айтқанда, биыл 10 кітапхананы — Отырар, жасөспірімдер кітапханасы (*шығармашылық орталығымен бірге*), Абай кітапханасы (*№5, 8, 11 филиалдарымен бірге*), балалар кітапханасын (*№2, 8 филиалдарымен бірге*) жаңғыртудан өткізу жоспарланған.

Жалпы Шымкент қаласында кітапхана жеткілікті. Алайда басым бөлігі қаланың орталығында орналасқан. Шалғайдағы елді мекендерде жоқтың қасы. Осыған байланысты басқарма басшысы ендігі кезекте шағынаудандар мен елді мекендердегі лайықты мекемелерден кітапхана филиалдарын ашуды ұсынды.

Х.Есенова: «Кітапханалар жұмысын онтайландырудағы тағы бір мәселенің бірі — оқырмандардың кітап алуы және өткізуі. Қазір кітапты өзіңмен бірге үйге алып кету үшін міндетті түрде жеке куәлікті қалдыру керек. Бұл келушілерге қолайсыздық тудырады. Сол себепті әрбір адамға оқырман билетін қарточка түрінде 5 минутта шығарып беретін жүйе орнату керек деп санаймыз. Осы жүйенің көмегімен оқырман туралы, алған кітабы туралы ақпарат сақталады. Бұл кейін оқырман санын, сұранысқа ие кітаптар тізімін жасауда үлкен көмегін тигізеді», — деді.

Шымкентте 2018–2020 жылдары аралығында кітапханаларды жабдықтауға, жөндеуге және басқа да күтіп ұстау шығындарына жеткілікті деңгейде қаржы қарастырылған.

АЛҒАШҚЫ ОТБАСЫЛЫҚ КІТАПХАНА

Еліміз бойынша алғашқы отбасылық кітапхана Шымкентте Наурыз мерекесінің қарсаңында пайдалануға берілді. Аталған

ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ, АҚПАРАТТЫҚ-ТАНЫМДЫҚ, АҚПАРАТТЫҚ-САРАПТАМАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

кітапхананың ерекшелігі сол, отбасымен бірге тиімді уақыт өткізуге және балалар демалысы үшін қолайлы жағдай жасалған, яғни «үй үлгісіндегі» жана форматтағы кітапхана деуге болады. Мұнда әдеттегі оқу орындары шеңберінен шығып, үйірме жұмыстарын жүргізуге, іс-шаралар өткізуге, коворкинг, қауымдастықтар мен клубтарды дамыту мүмкіндігі бар комьюнити орталық болып саналады. Дегенмен, бұрынғыша оқу мен жұмыс істеу үшін ыңғайлы орын болып қала береді.

Тұрғындар мұнда тек кітап оқумен қоса, шахмат, тоғызқұмалақ ойнап, әңгіме-дүкен құра алады. «Кітапханаға қалай барсам болады» деп сұрай қалсаңыз, Забадам шағынауданының әрбір тұрғыны ойланбастан жөн сілтейді. Өйткені кітапхана ғимараты алыстан көз тартады. Отбасылық орында жайланып отырып, кітап оқуға барлық жағдай жасалған. Жұмсақ жиһаз, жанға жайлы әуен, айнала толы кітап. Жоба авторы Кристина Бекмурзаеваның айтуынша, жеке тұрғын үй секторында да осындай қызықты әрі креативті орындар жасауға болады. Бұл жергілікті тұрғындарды әр нәрсеге тың көзқараспен қарауға үйретеді. Ал кітапханашы

КІТАПХАНА – БІЛІМГЕ БАУЛИТЫН ТӘРБИЕ МЕКТЕБІ

Нина Сечина оқырманына кітап туралы бағдар беріп келе жатқанына 42 жылдай уақыт өтіпті. Кітаптарды көздің қаршығындай сақтап жүрген маман білім бұлағы дәл осылай жанартылады деп ойламапты. Ол тар әрі ескі оқу залдарының заманауи демалыс орнына айналғанына қуанышты.

Нина Сечина: «Мұнда ата-аналар балаларымен бірге келсе екен дейміз. Өйткені кітапхана — балаларды білімге баулитын үлкен тәрбие мектебі.

Шымкентте кітапханаларды дамытудың жана тұжырымдамасы мақұлданған. Оған сәйкес, дәстүрлі кітапхана ұғымының аясы кеңейе түсті. Мұнда далада әңгімелесіп, ойнауға арналған орын жабдықталған. Жұмыс уақыты да көпшілікке қолайлы болмақ», — дейді.

Алғаш рет Шымкентте ашылған жана форматтағы мұндай кітапхана жастардың танымын кеңейтіп, қажетті ақпарат алатын орынға айналмақ. Отбасына арнап берілетін абонемент ата-ана мен баланы жақындастырып, уақыттарын тиімді өткізуге септігін тигізері анық.

«Отбасылық кітапхананың» 35 мың кітап қоры бар. Бұдан былай балалар кітапханаға ата-аналарымен, ата-әжелерімен келіп, уақытын тиімді өткізе алады. Тек кітап оқып қана қоймай, спорт және шеберлік үйірмелеріне қатысуға мүмкіндігі бар. Сонымен қатар ата-анасымен кітапханаға ең көп келген балалар зообаққа, цирк қойылымдары мен мәдени орындардағы шараларды тегін тамашалай алады. Кітапсүйер қауымды қуантатын тағы бір жаналық, мұнда келушілерге отбасылық психология және бизнесті жүргізу бойынша тақырыптық секциялар ұйымдастырылады. Сондай-ақ тұрақты оқырмандарға Шымкент қаласының Мәдениет басқармасы өткізетін ойын-сауық іс-шараларына, спектакльдерге тегін билеттер ұсынылмақ. Жоба авторлары, алматылық «Креативті бюро» командасы әр түрлі жас топтағы келушілердің қажеттіліктерін ескере отырып, жаңғыртылған кітапхананың дизайны мен интерьеріне үлкен мән берген.

КОФЕ ІШІП, КІТАП ОҚЫҢЫЗ!

Қайта жаңғыртудан өткен Абай атындағы қалалық орталық кітапханасының ашылу салтанаты Қала күнінің қарсаңында өтті. Бұл тарихы терең кітапхана кенестік кезеңде

М.Горький атындағы кітапхана болған.

2005 жылы ұлы ақын Абай Құнанбайұлының есімі берілген-ді. Бүгінде 23 филиалы, 500 мыннан астам кітап қоры бар. Тарихи маңызы бар кітапханадан 1925–55 жылғы тарихи кітаптарды, оның ішінде Достоевскийдің кітаптарын, қолжазбаларды кездестіруге болады.

Бұл жердің де басты артықшылығы — барлығы еркін форматта ұйымдастырылған. ХХІ ғасырдың жастарын заманауи стильдегі кітапханаға кіргізіп, кітапқа үнілдіру үшін барлық жағдай жасалған.

Кофе не шәй, сусын ішкісі келсе, кіреберісте кофе-брейк алаңы ұйымдастырылған. Таза ауада кітап оқысы келсе, террасада отырып оқуға болады. Жантайып оқысы келсе, жұмсақ дивандар тағы бар. Әріптестерімен емін-еркін әңгіме-дүкен құрғысы келсе, оқырмандар залында оған да мүмкіндік бар. «Music and Art Community Space» залының жана жұмыс жүйесі, кофехана, сондай-ақ ғимарат сыртындағы «Абай» муралы, бәрі-бәрі өзгеше стиль, жана реңк.

Әл Фараби атындағы қалалық ғылыми-әмбебап кітапханасы да модернизациядан өткізіліп, бүгінде мүлде басқа кейіпке енген. Оған дейін «Отырар» атын иемденген орталық заман талабына сай оқырмандарға қызмет көрсету ісінің озық жетістіктеріне қол жеткізіп отыр. Жыл басында кітапхананы қайта жабдықтау бойынша жұмыс тобы құрылып, концепцияны жасауға қарабитанушылар, тарихшылар, республикалық белгілі кітапханашылар тартылды. Концепция негізінен жеті бағытты қамтыды. Кітапхананың залдары ұлы ойшылдың зерттеген ғылыми бағыттарына арнап жабдықталды. Атап

КІТАПХАНА – БІЛІМГЕ БАУЛИТЫН ТӘРБИЕ МЕКТЕБІ

айтқанда, ақыл-ой ғылымдары, музыка, жаратылыстану, тіл ғылымдары, логика, құқықтану ілімдері бойынша безендірілді.

Рухани шаңырақ халыққа кітапханалық-библиографиялық, ақпараттық қызмет көрсетуде. Бүгінде кітапхана қорында 400 мыннан астам кітап пен 6546 дана электронды қоры бар. Ал оқырмандар саны -18 600-ды құраса, келушілер саны — 128 000, кітап берілімі 216 000. Мұнда 96 қызметкер еңбек етеді.

Кітапхана қазіргі таңда Қазақстанның ұлттық электронды кітапханасы және кітап.kz қорын толықтыруға белсене атсалысуда. Цифрлық заманда кітапхана мобилді, смартжоба — QR -кітапхананы жүзеге асырды. Бүгінде 60-қа жуық жергілікті авторлардың көркем шығармаларын

оқырмандар кітапхана сайтындағы штрих-код арқылы оқи алады.

Кітапханада оқырмандардың қызығушылығына орай, «Жас түлек», «Бәрін білгім келеді», «Мұрагер», «Дидарласу» Libclub «Глобус» мүдделестер клубтары жұмыс істейді. Дәл қазіргі шілденің кезінде «FARAB» — балалар жазғы лагері жұмыс істеп жатыр. 6-14 жас аралығындағы балаларға таңғы жаттығу, ағылшын тілі, кітапханаға экскурсия, сурет салу, көңілді эстафета, қуыршақ театрының қойылымы, кітап оқу сағаты, тмибилдинг (*табиғат аясында танымдық ойындар*). «Планетарий залында» танымдық фильмдер тамашалау, балалар жазушыларымен кездесулер, мақал-мәтел сайысы, көркем әдебиет оқу, «Кім тапқыр?» ойыны, Шымкенттің тарихына қатысты танымдық ойындар, «Әл Фараби.2D» анимациялық телехикасын тамашалау және т.б. танымдық, рухани және мәдени бағдарламалар ұсынылуда. Атты күн бойы балалар смартфоннан белгілі бір уақыт арылып, рухани азық жинап жатыр.

Кітапхана қала аумағындағы кітапханалар үшін ғылыми-әдістемелік орталық болып табылады. Кітапханаға «Ашық» қосымша жүктемесі арқылы кіруге мүмкіндік бар. Мамандар кітапханаларды модернизациядан өткізу арқылы оқырмандар саны 4 есеге дейін көбейетінін алға тартады.

АСЫҚ ОЙНАҒАН ОЗАДЫ

Бүгінде Шымкент қаласында кітапханалардан бөлек, мәдениет нысандарында жаңғырту жұмыстары жүргізілуде. Сондай-ақ «ShymQala» этноауылы да ел игілігіне берілген. Этноауылда жыл бойы қала тұрғындары мен контактарына түрлі мәдени-көпшілік іс-шаралар өткізілетін болады. 2200 жылдық тарихы бар көне қала шымышаһар Орталық Азияда тарихи өзегін сақтап қалған жалғыз қала десек, «ShymQala» тарихи-мәдени кешені заманауи мегаполистің тарихи жүрегі десе артық айтпаймыз. Қазіргі таңда кешенде рухани мәдени мұраны насихаттау бойынша түрлі іс-шаралар ұйымдастырылып, халық назарына ұсынылуда. Оның ішінде ұлттық ойын түрлерінен шеберлік сағаттарын мақтанышпен айтсақ, жарасады. «Shymqala» этноауылында Шымкент қаласының ұлттық және ат спорт түрлері бойынша кешенді спорт клубының «Тоғызқұмалақ» секциясының

маманы Роза Нұржанқызы Бектұрсынова балаларға тоғызқұмалақ ойынынан мастер-класс өткізіп жүрген жайы бар. Жастар арасында аталған ойынға деген қызығушылық артып, белсенділік танытуда.

Тоғызқұмалақ біздің ұлттық құндылығымыз, асыл мұрамыз. Біз тоғызқұмалақтың мәдени мұра ғана емес, жастардың зердесін, ойлау жүйесін жетілдірудегі маңызды зияткерлік спорттық ойын түрі. Міне, бұл — тоғызқұмалақ ойынының басты ерекшелігі. Басқа спорттық ойындардан айырмашылығы — бұл ақыл-ой ойыны. Қазіргі

ақпараттық технологиялар заманында келешек ұрпақтың тек мектеп пәндері арқылы ғана емес, осындай ұлттық ойындарымыз арқылы өзінің ойлау қабілеті мен зердесін дамыта білуі зор жетістік болар еді. Әрине, тағы бір ерекшелік, қазіргі жаһандану заманында біз өзіміздің мәдени ерекшеліктерімізді сақтап қалу үшін де мәдени мұраларымызды жаңғыртуымыз қажет.

Шымкент қаласының ұлттық және ат спорт түрлері бойынша кешенді спорт клубының «Асық ату» спортынан аға жаттықтырушы Ердоc Нұржанұлы Әбдімұратов келушілермен асық ойындарынан жарыс өткізіп жүр.

Асықтың бала өміріндегі маңызы орасан зор. Асық ойындарын ойнау кезінде баланың түрлі танымдық қабілеттері дамып денсаулығы нығаяды. Асық ешбір зиянсыз табиғи зат болып табылады. Ата-бабаларымыздан мұра болып қалған осынау асық ойындарының түрлері өте көп. Барлығы да денсаулықты жақсартып қана қоймай, түрлі танымдық қабілеттерді дамытады. Асық ойындары арқылы балаға тәрбие беру — ең жанашыл бағыттардың бірі. Ұмытылып бара жатқан ұлттық асық ойындары арқылы

баланы тәрбиелеу — тәрбиешінің құнды мұрамызды жаңғыртудағы қосқан бірден-бір түзу қолы.

Бұлардан бөлек, «Shymqala» этноауылында «Жеті қазына» атты балаларға ұлттық ойындар ойнатылады. Балалар төрт топқа бөлініп, Тәуелсіздік саябағындағы көмбеге жасырылған жеті қазынаны іздеп табады. Этноауылда балалар «асық», «теппе», «асау мәстек» ұлттық ойындарын

ойнаса, «садақ ату», «ат ерттеуден» жарыс ұйымдастырылады.

БАЛАЛАРҒА АРНАЛҒАН ПИЛОТТЫҚ ЖОБА

Шымшаһардағы оқушылар мен жастардың уақыты бос өтіп жатқан жоқ. Олардың уақытын тиімді пайдалануға барлық жағдай жасалған. Үшінші мегаполисте шілде айынан бастап, балалар спорт секцияларын жан басына қаржыландыру енгізіледі. Шаһардағы қосымша шығармашылық және спорт үйірмелерімен қамтылмаған балаларға арналған жана пилоттық жоба іске асады. Бұл жоба ақылы үйірмелерді субсидиялау арқылы қала жастарын салауатты өмір салтын ұстануға ынталандырмақ. Қалалық дене шынықтыру және спорт басқармасының басшысы Бауыржан Қалмұхамедұлының айтуынша, қалада бос уақытын тиімді өткізбейтін 76 176 бала анықталған. Жана жоба аясында мемлекет спорт секцияларына баратын жастардың шығындарының басым бөлігін өз мойнына алады. Ал ата-аналар қызмет көрсетушіні таңдау және оның қызметіне баға беру құқығына ие болады. Шығындар баланың тұрғылықты жерін, спорт түрін, қызмет көрсету әдісін және өзге де бірқатар факторыды ескере отырып, бекітілген тарифпен төленеді. Бұл тапсырыс аясында, кәсіпкерлер мемлекет есебінен спорттың 71 түрі бойынша қаржыландырылып, 4 жастан 18 жасқа дейінгі балалар өздерінің таңдауы бойынша спорт секцияларында тегін жаттығады. Ол үшін кәсіпкерлер мен ата-аналар artsport.edu.kz порталына тіркеліп, электронды қолтанба арқылы өтімін беруі тиіс.

2021 жылдың 6 айында қалада дене шынықтыру және спортпен жүйелі түрде шұғылданатын азаматтар саны 324690 адамды құрап отыр. Бұл қала тұрғындарының 30,6 пайызы деген сөз. Ал қосымша шығармашылық және спорттық үйірмелермен қамтылмаған балалар саны — 76 176. Шаһарда спорт үйірмелерін жан басына шаққандағы қаржыландыру арқылы бұқаралық спортпен шұғылданатын жастардың қатарын арттыру көзделіп отыр. Шымкенттік өрендер шілде айынан бастап жана жоба аясында ақылы үйірмелерге тегін бара алады. Бұл ретте мемлекеттік спорттық тапсырысты жүзеге асыру мақсатында 2021 жылдың 6 айында (*шілде-желтоқсан*) 4096 баланы, оның ішінде 96 мүмкіндігі шектеулі баланы спорттық үйірмемен қамтамасыз ету жоспарлануда. Ол үшін қажетті қаражатты кәсіби спорттан бұқаралық спортқа қайта бағдарланатын қаржы есебінен қарастырылады. Биыл спорттық тапсырысты қаржыландыру үшін 339 823 606,1 теңгеге қажеттілік туындауда.

Мәриям АЙТБАЙ,
Шымкент қаласы

Бірлік

Халқымызда «Отан – отбасынан басталады» деген тамаша сөз бар. Ол отбасын құрған екі жастың ұлты, тілі, ділі және дінімен өлшенбейді. Егер отбасындағы тәрбие береке, бірлік, адамгершілік, сыйластықпен құралса, оның діңі берік, болашағы нұрлы болады. Жаркент – 42-ден астам этнос өкілдері ортақ тіршілік етіп жатқан құтты мекен. Олардың арғы ата-бабалары осы берекелі жерден бақытын да, отбасын да тапты. Жергілікті тұрғындармен егістікте, бау-бақшада және фермаларда еңбек етті. Еркіндік пен тәуелсіздік үшін күресіп, егемен Қазақстанның өркендеуіне қомақты үлес қосты.

Панфилов ауданындағы этномәдени бірлестіктердің өмірі қызықты және көңіл көншітеді. Олар бір үлкен отбасының мүшелері ретінде мемлекеттік және ұлттық мерекелерді атап өтеді, бір-біріне көмек көрсетіп, қолдау көрсетеді. Әрбір этнос басқа халықтардың тарихына, өзіндік мәдениетіне құрметпен қарайды. Ата-бабалардың мәдени мұрасын ұрпақтарға жеткізуге ұмтылады.

Қазақстан Халқы ассамблеясы төрағасының орынбасары, ҚР Президенті Әкімшілігінің ҚХА хатшылығының меңгерушісі Марат Әзілханов Панфилов ауданында болып, ұйғыр, славян және дүнген этномәдени бірлестіктерінің өкілдерімен кездескенде осындай сүттей ұйыған ынтымақты көріп, олардың алдағы жетістіктеріне сәттілік тіледі. Жиынға ҚХА Төрағасының орынбасары, облыстық мәслихат депутаты, ұйғыр этномәдени орталығының облыстық филиалының төрағасы Зәкіржан Кузиев, Қазақстан ұйғырларының республикалық этномәдени орталығының төрағасы, ҚХА Кеңесінің мүшесі Шаймардан Нұрымов, облыс әкімінің орынбасары Батыржан Байжұманов қатысты.

Алматы облысы орналасқан аумақты халқымыз ежелден «Жер жәннатты – Жетісу» деп атап келсе, бүгінгі күні оның әсем табиғаты мен тамылжыған ауа райына сүйсінген жұртшылық, «Өзендер өрнектеген өлке» деп Бексұлттан

Нұржекеев айтпақшы, туған жердің қасиеті мен абыройын асқақтатып келеді. Иә, сулы жер – нұралы жер. Жанға жайлы, шаруаға аса қолайлы, түгін тартсаң түбіті, шымын тартсаң, шырыны шығатын күйкалы жерге өркім де құмар. Сонымен бірге аймақтың қазіргі кездегі әлеуметтік-экономикалық даму қарқыны да ішкі миграцияның өркендеуіне әсер етеді. Соңғы жылдары осынау өлкеге туған еліміздің әр түкпірінен қоныс аударушылар саны молая түсуде. Аймақтағы халықтың демографиялық өсуі де облыс тұрғындары санының көбеюіне ерекше ықпал етуде.

Өткен жылы Алматы облысындағы халықтың саны 2 миллионға жетті. Бұл жағымды көрсеткіш жетісулықтардың қуанышын еселеп, үлкен тарихи және рухани оқиға ретінде қабылданды. Нұр-Сұлтанның төрінде Тұңғыш Президент Нұрсұлтан Назарбаев Жетісудың тұмарындай болған «Жетісу» саябағы жаңартылғанын айта келіп: «Халық – біздің басты байлығымыз. Облыс тұрғындарының саны 2 миллионнан асып, Алматы облысы республикадағы ең ірі аймаққа айналды» деген еді. Иә, мұндағы халық санының өсуі тұрғындардың этностық құрамына да әсер етуде. Қазіргі кезде аймақта 105 этнос өкілі тату-тәтті өмір сүріп, еліміздің өсіп-өркендеуіне үлес қосуда. Олар 71 этномәдени бірлестікке топтастырылып отыр. Аймақтық деңгейде алып қарасак, 26 облыстық, 39 аудандық, 6 қалалық құрылымды ынтымақ пен бірлікті нығайту, ұлттық мемлекеттілікті нығайту идеясын берік ұстана отырып, жалпыұлттық құндылықтарды насихаттауды мұрат тұтуда. Тарихы – ортақ, тағдыры – бір халықтардың береке-бірлігі арқасында облыстың экономикалық-әлеуметтік бағыттардағы көрсеткіштері заман талабына сай жақсарып келеді.

«Ормандағы жұмбақ» саяжай кешенінде Марат Әзілханов алдымен ұйғыр халқының тағамдары, колөнері және ұлттық аспаптары қойылған көрмені тамашалады. Көрмеге қойылған әр заттың тарихымен облыстық және аудандық ұйғыр этномәдени орталығының қызметкерлері таныстырды. Бұл туралы ұйғыр этномәдени орталығының ғимаратында өткен жиында қоғам өкілдері, ұйғыр, славян және дүнген этностарының өкілдері баяндалды.

Расында, дүниеде екі мыңнан артық ұлт бар делінсе, олардың әрбірінің әдет-ғұрпы, салт-дәстүрі, өмірлік ұстанымы, тарихи қалыптасу негізі болады. Басқаларды айтпағанның өзінде, түркітілдес ұлттар тобына жататын бауырлас халықтардың да өз алдына дербес өмір сүру салты мен тарихы бар. Сондықтан әрбір азамат пен азаматша, ең алдымен, өз ұлтының тарихын білуге, дәстүрін ұқыптауға, тілі мен ділін сақтауға міндетті. Өз ұлтын терен сүйметен адамның Отанын сүюі, олін құрметтеуі мүмкін емес.

«Ормандағы жұмбақ» саяжай кешенінде Панфилов аудандық ұйғыр этномәдени орталығының өкілдері Нұр-Сұлтанның келген қонақтарға өздерінің салт-дәстүрі мен қонақжайлылығын, ас мәзірі мен колөнер туындыларын көрсетіп, сон ғасырлық тарих көшіне жұтылып кетпеген кастерлі мәдениетін паш етті. Сол рухани қазынаның бүгінгі Тәуелсіз Қазақстанның тұғырында өзгеше бояумен өркендеп жатқанын да сөз етті. Жалпы ұйғыр ұлтының өзіне ғана тән һәм үлгі ететін көп салт-дәстүрі бар. Бөлекше, дастархан мәзірі де бар. Қолданбалы өнер саласында да ұйғыр ұлтының үлесі мол. Кесте тігу, қыш ыдыстар өндіру, жиһаз жасау жағынан да айрықша талғамға ие. Киіну салтының да өзгешелігі басым. Тұрмыс-салт дәстүрлері қатан сақталады. Музыка және би өнерінде дараланып тұратынын көпшілік

жақсы біледі. Жастар өз бастауларын ұмытпауы керек. Бұл олардың өз ұрпақтарына үлгі ететін, болашаққа еншілейтін бай да мазмұнды,

келісімді сақтауда Ассамблеяның рөлі туралы шексіз айтуға болады. Құрметті ақсақалдардың өскелең ұрпақты рухани-адамгершілік және

біледі. «Мукам» мен ұйғыр халқының ұлттық биі «Усылды» айта кетсем де жетіп жатыр.

Шекаралы өңірде 1989 жылдан бері ұйғыр мәдениетінің орталығы жұмыс істеп келеді. Бүгінде бірлестікті Азат Гаитов басқарады. Аудандық ардагерлер алқасы және әйелдер кеңесінің белсенді жұмысының нәтижесінде жастарға ұлттық тәрбие беру ісі жолға қойылған. Одан бөлек, мемлекеттік тілді үйрене отырып, Қазақстанның мәдениеті, тарихымен танысып, етене жақын бола түсуде.

Панфилов аудандық ұйғыр мәдени орталығының төрағасы Азат Гаитов: «Осында тұрып жатқан ұйғыр ұлты өкілдерінің тарихын тануға, мәдениетін мәйектетуге, өнерін өрлетуге барынша ықпал етіп отырған аудандық ұйғыр этномәдени орталығы құрылғалы да 30 жылдан

ТАТУЛЫҚТЫ ТУ ЕТКЕН МЕКЕН

астам уақыт болды. Осы кезеңде қыруар жұмыс атқарылды. Әсіресе, еліміз Тәуелсіздік алып, Елбасының бастамасымен Қазақстан Халқы ассамблеясы жұмысын бастағалы, біздің де тынысымыз ашыла түсті. Жыл сайын ұйғыр этномәдени орталығы тек жақсы істердің ғана жаршысы болып келеді. Ұлттар арасындағы ынтымақты нығайту, береке-бірлікті асыру, достық қарым-қатынасты бекемдеудегі рөлі де жыл өткен сайын кемелдене түсті. Сонымен қатар ұйғыр этномәдени орталығы аудандағы белсенді азаматтарды ұйымдастырып, қоғамдық, әлеуметтік шараларға белсене атсалысуда.

Биылдың өзінде аудандық ұйғыр этномәдени орталығы «Еңбек Ері» Мәриям Ниязованың 90 жылдығына орай ел есінде қалатын ерен жұмыс атқарса, ақын Біләл Назым атындағы саябаққа күрделі жөндеу жұмысын жүргізуге қолдау танытты. Саябаққа құны 1 млн 200 мың теңгеге түрлі ағаш отырғызса, адамдардың жайланып отырып, демалып қайтуы үшін орындық қойылды, 482 мың теңгеге қоршау жасалды, жол жиегіндегі бордюр ауыстырылды. 500 түптен астам көпжылдық гүл отырғызылып, арық тазартылды. Әлсіз топтарға әлеуметтік көмек көрсету ісі де ойдағыдай жүзеге асты. 9 мамыр Жөніс күніне орай, 500 адамға әлеуметтік көмек көрсетілсе, 150 адамға азық-түлік пакеті таратылды. «Ата-баба дәстүрі – ұрпаққа аманат» бағдарламасы бойынша жастарды отансүйгіштікке баулу, ұлттық өнерді насихаттап, ұрпақтар сабақтастығын бекемдеу тұрғысында да көп жұмыс атқарылды», — деп таныстырды.

Расында, өткен ғасырда Қазақстан әлемнің әр түкпірінен қоныс аударған өзге ұлттардың тыныс тапқан мекеніне айналғанын бөріміз білеміз. Оның үстіне, осындай жағдай қазақ жеріндегі түрлі ұлт өкілдерінің бірі-бірімен етене араласып, өзара түсінісіп, отбасын құрып, келешегін кемелдендіру үшін де үлкен мүмкіндіктер берді.

Аудандағы бастамашыл этномәдени бірлестіктерінің бірі ретінде дүнген этномәдени орталығын айрықша атап айтуға болады. Кездесуде орталық өкілдері де өз ойларын ортаға салды. Олардың айтуынша, Панфилов ауданында қала мен ауданның қоғамдық және мәдени өміріне белсенді қатысатын 155-ден астам дүнген отбасы бар. Бірде-бір салтанат дүнген әндерінсіз, әдемі билерінсіз және ұлттық тағамынсыз өтпейді.

Дүнген қоғамы республика аумағында тұратын барлық этнос өкілдері сияқты Қазақстанның экономикасын, мәдениетін, өнерін, ғылымын, білімін, денсаулық сақтау мен спорттың дамытуға қомақты үлес қосуда. Халық батыры Мұхаммед Аниоб Биянхұлын, көрнекті әскери және мемлекет қайраткері Хакім Масаншының ерлігі мен батылдығы мысалында тәрбиеленген. Тұңғыш дүнген мектебінің және дүнген педагогикалық техникумының негізін қалаушы Мағазы Масаншы, Кеңес Одағының Батыры Мансуз Ванахунді өсіп келе жатқан ұрпақ

мәдени мұрасы саналады. Басқа халықтың тілін білмей, оның мәдениетін, дәстүрін түсіну қиын. Жаркент жерінде тұрып жатқан дүнгендер қазақтардың, ұйғырлардың, славяндардың және басқа да этностардың тілін, салт-дәстүрлерін және мәдениетін білу парызымыз деп санайды. Дүнген ұлтының әрбірінің аузынан «Сан жын ха йи шин — хуон ту баянчын жин» деген халық даналығы түспейді. Қазақшаласак, «Үш адам біріксе, сары топырақ алтын болады» деген мағынаны білдіреді. Сондықтан олар күш бірлікте деп санайды, өзге этнос өкілдері және қазақ халқымен бірлесе тіршілік еткенде ғана табысқа кенелетінін сезінеді. Осы жолда барынша нәтижелі еңбек етіп жүргендері қызықтырады. Бұл да келісім мен бейбітшілікті

Демократиялық даму бағытын қолдай отырып, славян, ұйғыр және дүнген этномәдени бірлестіктері Панфилов ауданының және жалпы облыстың әлеуметтік-экономикалық дамуына қомақты үлес қосуда. Аға буынның бай мәдени мұрасын сақтап, арттыра отырып, өз халықтарының мәдениеті мен дәстүрін жанғыртып, жастарды қазақстандық патриотизм рухында тәрбиелеу басты бағдар болып отыр.

Көктал ауылы ақсақалдар кеңесінің төрағасы Сайлау Сұлтанқұлов: «Көктал ауылында 15 мың халық тұрады. 12 ұлт пен ұлыс өкілі бар. Бүгінде берекеміз жарасып, ынтымағымыз өзгеге үлгі болып келеді. Халқымызда «Бетеге кетсе — бел қалар, бектері кетсе — ел қалар, берекең кетсе — нең қалады?» деген нақыл сөз бар. Біз берекеміз бекем ауылда өмір сүріп жатқанымызға мақтанамыз. Басқасын айтпағанның өзінде, Тәуелсіздіктің 30 жылдығына орай ұйымдастырылған «Үлгілі отыз ауыл» жобасында Көктал ауылы алдыңғы орынды иеледік. Біз осындағы қазақ, ұйғыр, дүнген, славян, тағы да басқа ұлт пен ұлыс өкілдері бір отбасының адамдарындай сыйласып келеміз. Мен біраз жылдан бері Көктал ауылдық ардагерлер кеңесін басқарамын. Осы кеңестің жұмысына ұйғыр ұлтының өкілдері Рахымжан Якупов, Хуршидам Багаева, Мұхаметжан Мәметовтар белсене араласады. Ауылымызда қандай да бір жағдай болса, ақылдасып шешеміз. Ортақ шешім қабылдаймыз. Әсіресе, Мұхаметжан Мәметовтың мұрындық болуымен, Көктал ауылындағы сәулеті мен салтанаты сай мешіт салынып, ауылдастарды имандылыққа, кісілікке тәрбиелеуде. Қазақстан — сүйіспеншілік, қайырымдылық, өзара сыйластық үңдескен ортақ үйіміз. Біз бір елдің баласымыз. Қазақ халқымен бірге аянбай еңбек етіп, елдің гүлденуі, тыныштығы мен татулығының шайқалмауы бағытында жұмыс істейміз», — деді қорытынды сөзінде.

Ұйғыр этномәдени орталығының төрағасы Азат Гаитов, Панфилов ауданының Құрметті азаматы Рехимжан Тохтахуновтар да осы тұжырымға тоқталды.

Өз кезегінде құрметті құрылысшы Тұрсын Семиятов Еңбекші орта мектебіне Социалистік Еңбек Ері Мәриям Ниязованың есімін беру жөніндегі ұсынысын ортаға салды. М.Әзілханов аудан тұрғындары мен қарияның өтінішін облыс басшылығына жеткізетінін айтты.

Қажет АНДАС,
Алматы облысы

(Жалғасы. Басы 6-бетте)

№4 сынап

2021 жылғы 1 қатардағы ауыл бойынша «Сентрас Иншуранс» СК» АК сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымдарының/брокерлерінің капиталындағы өзгерістер жөніндегі қаржылық есеп-кисапты (мың теңгенен)								
	Бас ұйым капиталы							
	Жарнақ капиталы	Сыртқы капиталы	Басқа сақсак қорлары	Бөлінбеген пайда (зайал)	Барлығы	Ашылақ өресі	Капитал жамы	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Өткен кезең басындағы сальдо	1 325 750	6 179	-49 738	2 974 312	4 256 503	0	4 256 503	
Есеп саясатындағы өзгерістер мен кәсіпкерлері түзетуі							0	
Өткен кезең басындағы қайта есептелген сальдо	1 325 750	6 179	-49 738	2 974 312	4 256 503	0	4 256 503	
Негізгі құрал-жабдықтардың қайта бағалауы					0		0	
Сағу үшін қолда бар бағылы қағаздар құнының өзгеруі			-6 533		-6 533		-6 533	
Ақша ағындарын хеджірлеуі					0		0	
Басқа операциялардан түскен пайда (зайал)					0		0	
Капиталдың өзіне тікелей танығанды пайда (зайал)					0		0	
Кезең ішіндегі пайда (зайал)				446 938	446 938		446 938	
Кезең ішіндегі пайда (зайал) барлығы				446 938	446 938		446 938	
Дивидендтер				0	0		0	
Активлар (жарналар) эмиссиясы	0							
Сатып алынған активлар (жарналар)					0		0	
Ішкі ауырымдар	0	1 508		-1 508				
соның ішінде:				0	0		0	
Негізгі құрал-жабдықтардың жинақталған қайта бағалауының өзгеруі				0	0		0	
Сыртқы капиталдың құруы		1 508		-1 508	0		0	
Басқа операциялар			0	-33 686	-33 686		-33 686	
Есеп беру кезеңі басындағы сальдо	1 325 750	7 687	-56 271	3 386 056	4 663 222	0	4 663 222	
Есеп саясатындағы өзгерістер мен кәсіпкерлері түзетуі							0	
Өткен кезең басындағы қайта есептелген сальдо	1 325 750	7 687	-56 271	3 386 056	4 663 222	0	4 663 222	
Негізгі құрал-жабдықтардың қайта бағалауы					0		0	
Сағу үшін қолда бар бағылы қағаздар құнының өзгеруі			401 247		401 247		401 247	
Ақша ағындарын хеджірлеуі					0		0	
Басқа операциялардан түскен пайда (зайал)					0		0	
Капиталдың өзіне тікелей танығанды пайда (зайал)					0		0	
Кезең ішіндегі пайда (зайал)				1 501 495	1 501 495		1 501 495	
Кезең ішіндегі пайда (зайал) барлығы				1 501 495	1 501 495		1 501 495	
Дивидендтер				0	0		0	
Активлар (жарналар) эмиссиясы	0				0		0	
Сатып алынған активлар (жарналар)					0		0	
Ішкі ауырымдар	0	-2 947		2 947	0		0	
соның ішінде:				0	0		0	
Негізгі құрал-жабдықтардың жинақталған қайта бағалауының өзгеруі				0	0		0	
Сыртқы капиталдың құруы		-2 947		2 947	0		0	
Басқа операциялар			0	0	0		0	
Есеп беру кезеңі аяғындағы сальдо	1 325 750	4 740	344 976	4 890 498	6 565 964	0	6 565 964	

«Бас ұйым капиталы» және «Ашылақ үлесі» жолдары шоғырландырылған қаржылық есеп-кисап құрылған кезде толтырылады.

Шоғырландырылған қаржылық есеп-кисап құрылған кезде немесе 6-қатардағы (қайта сақтандыру) ұйымдары мен сақтандыру брокерлерінің еніліше ұйымы болмаған кезде 2-6 жолдары толтырылады.

Бірінші басы (а) болмаған кезде – оның міндетін атқаратын тұлға) Абдразақова А.С. күні

Бас есепші (а) болмаған кезде – оның міндетін атқаратын тұлға) Скачкова Т.Б. күні

Орындалуы күні

Телефон:

Мор орны

Т.Б. Скачкова

ТӨУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

«Сентрас Иншуранс» сақтандыру компаниясы» АК акционері мен басшылығы

Ой-пікір

Біз «Сентрас Иншуранс» Сақтандыру Компаниясы» АК (бұдан әрі – «Компания») қаржылық есеп-кисапқа аудит жүргізілді, ол 2020 жылғы 31 желтоқсандағы ауыл бойынша, қаржылық жағдай туралы есеп беруден, пайда немесе заңал туралы және басқа да жинақталып тұрған есеп беруден, капиталдағы өзгерістер туралы есеп беруден және көрсетілген күнге аяқталған, жыл ішіндегі ақшадар қаржылардың қозғалысы туралы есеп беруден, сонымен қатар, қаржылық есептілікке қатысты ескертілгендер, оған қоса есеп саясатының негізгі жағдайларына қысқаша шолулардан тұрады.

Біздің пікіріміз, ұсынылған қаржылық есеп беру, 2020 жылғы 31 желтоқсандағы ауыл бойынша, Компанияның қаржылық жағдайын, сонымен қатар, қаржылық есеп-кисапын Халықаралық стандарттардың («КЕХС») сәйкес, оның қаржылық нәтижелер мен көрсеткіштер күнге аяқталатын ақша қаржыларының қозғалысын барлық қолданыстағы қарым-қатынастарда анық көрсетеді.

Ой-пікіріміз біздің үшін негізгісіміз

Біз «Аудиттің Халықаралық стандарттарына (бұдан әрі – «АКС») сәйкес аудит жүргіздік. Біздің жауапкершілігіміз көрсетілген стандарттарға сәйкес бұдан әрі біздің қорытындымыздың «Қаржылық есептеміні» аудит үшін аудиторлық жауапкершілігі» бойынша ашылады. Біз Қазақстан Республикасындағы біздің қаржылық есеп-кисапына қатысты қолданылатын, этикалық талаптарға сәйкес Компанияға қатысты тәуелсіздігі және бізбен аталған талаптарға сәйкес басқа да этикалық міндеттер орындалды. Біз, алғаш аудиторлық дәлелдерді біздің ой-пікірімізді білдіруге негіз ретінде қолдану үшін жеткілікті әрі лайықты болып санады деп шамалаймыз.

Қаржылық есеп-кисап үшін корпоративтік басқаруға жауап беретін басшылық пен тұлғалары жауапкершілігі

Басшылық КЕХС сәйкес, көрсетілген қаржылық есеп-кисапы дайындау және анық ұсыну үшін және басшылықтың жоқсыздық әрекеттері немесе кәсіпкерлер салдарынан әулеті бұрмалаулардан тұрмайтын, қаржылық есеп-кисапы дайындау үшін тоқтатылған деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік жүстейді.

Қаржылық есептеміні дайындау кезінде, басшылық Компанияның тартуы, оның қызметін тоқтату немесе онда қызметті тарту немесе тоқтатуды басқа қандай да бір балама болмаған жағдайларға қостығанда, басшылық Компанияның өз қызметін ауыстыруға уәдесін бергенін бағалау үшін, қызметтерінің уәдесін бергенін қатысты мәліметтері тиісті жағдайларда ішкі және қызметтерінің уәдесін бергенін жинақталған негізінде қаржылық есеп-кисапын құру үшін жауапкершілік жүстейді.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар, компанияның қаржылық есептілігін дайындауды қалағандау жауапты болады.

Қаржылық есеп-кисап аудиті үшін аудиторлық жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есеп-кисапын теріс пінгылды әрекеттер немесе кәсіпкерлер салдарынан әулеті бұрмалаулар болмайтынына және біздің пікіріміз бар аудиторлық қорытынды шығаруда аяқталу қолымыз сенім алу болып табылады. Орынды сенімділік, жоғары сенімділік дәрежесін білдіреді, алайда аудиттің Халықаралық стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудитке кепілдемесі болмайтындығын, олар болған жағдайда үнемі әулеті бұрмалауды анықтайды. Бұрмалаулар жоқсыздық әрекеттері немесе кәсіпкерлер нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке немесе барлығы бірге осы қаржылық есеп-кисап негізінде қабылданып пайдаланылғандықтан экономикалық шешімдеріне ықпал етуі мүмкін екендігін негізді түрде болжауға болмайтын болса әулеті болып саналады.

Аудиттің Халықаралық стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде, біз кәсіби пайлмды қолданымаз және аудит бойына қосымша құрылымды (схеманы) сақтаймыз. Бұдан басқа, біз кәсіпкерлер орындаймыз:

- жоқсыздық әрекеттері немесе кәсіпкерлер салдарынан қаржылық есеп-кисапын әулеті бұрмалау қаупін анықтауымыз және бағалауымыз; осы қауіптерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдер әйремізді және жүргізіміз; біздің пікірімізді білдіруге негізделген ретінде қолдану үшін жеткілікті оңалтуды ұсынуға ниетімізді білдіретін аудиторлық дәлелдерді аламыз. Жоқсыздық әрекеттері нәтижесінде әулеті бұрмалаулары таба алмау қаупі, кәсіпкерлер нәтижесінде әулеті бұрмалаулары таба алмау қаупіне, себебі оған жоқсыздық әрекеттерге келісі, жалғандық, қасқанды өткізі, ішкі бақылау жүйесіндегі тексерістері ақпараттар немесе әрекеттерді бұрмалауы ұсынуына кіріу мүмкін;
- мәлі-жайыра сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әйреуі мақсатында, аудит үшін маңызды бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз, алайда Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылықпен есептелген және ақпараттарды ашуға сәйкес келетін бағалау мәселелерінің негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың қызметін уәдесін бергені, қол беруі қолданылған заңдылық жөнінде тұжырым жасаймыз, алынған аудиторлық дәлелдер негізінде – нәтижесінде «Сентрас Иншуранс» Сақтандыру Компаниясы» АК өз қызметін уәдесін жасалатын қайтасын айтатын қуаныш туралы ақпараттар немесе жағдайларға байланысты әулеті белгісіздік бар ма деген қорытынды жасаймыз. Егер біз әулеті белгісіздіктің болуы жөнінде тұжырымға келетін болсақ, біз аудиторлық қорытындымызда қаржылық есептіліктің ақпараттарды тиісті ашуға назар аударуымыз қажет немесе егер ақпараттарды осылай ашу тиісті болып саналмайтын болса, біздің пікірімізді өзгерту қажет. Біздің тұжырымдымыз, біздің аудиторлық қорытынды күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар, Компанияның өз қызметін уәдесін жасалатын қабілетінен айырылуына әкелуі келуі мүмкін;
- тұстаытай қаржылық есеп-кисапын ұсынуымын, оның құрылымы мен мазмұнын, оған қоса ақпараттардың ашылуын бағалаймыз, сондай-ақ, қаржылық есеп-кисапын оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды, олардың анық ұсынуымын қамтамасыз ету үшін ұсынылуы ма, сонан бағалау жүргізіміз.

Қаржылық есеп-кисап аудиті үшін аудиторлық жауапкершілігі (жалғасы)

Біз, «Сентрас Иншуранс» Сақтандыру Компаниясы» АК корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалармен, оларға «жәуапкершілік» беріміз немесе басқа, аудиттің жоспары мен мерзімі жөніндегі ақпараттар, сонымен қатар аудит нәтижелері бойынша әулеті ескертулер жөнінде, соның ішінде аудит уәдесінде біздің анықталатын ішкі бақылау жүйесіндегі әулеті кемшіліктер жөнінде хабарлар ете отырып, ақпараттық өзара әрекеттестік жүзеге асырамыз.

Ержан ДОСЫМБЕКОВ
«Grant Thornton» ЖШС Бас директоры/Жоба бойынша серіктес
Қазақстан Республикасының білікті аудиторы
Біліктілік куәлігі №КМ-0000069 2012 жылғы 20 қараша берілген

Қазақстан Республикасы аумағында аудиторлық қызметпен айналысу үшін берілген мемлекеттік лицензия: сериясы №18015053, 2018 жылғы 3 тамызда Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің ЖШС мемлекеттік аудит комитетімен (бастапқы берілген күні – 27 шілде 2011 жыл) берілген.

27 сәуір 2021 жыл Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА
к финансовой отчетности АО «Страховая Компания «Сентрас Иншуранс» за 2020 год

Полное наименование: Акционерное Общество «Страховая Компания «Сентрас Иншуранс»
Краткое наименование: АО «СК «Сентрас Иншуранс»
Президент: Резидент
Дата и номер государственной регистрации (перерегистрации) юридического лица: № 6/н от 29.11.2018 г.
Номер и дата выдачи лицензии: №2.1.65 от 06.02.2019 г. на право осуществления страховой (перестраховочной) деятельности по отрасли "общее страхование"
БИН: 000000451
Форма собственности: частная
Банковские реквизиты: АО «Народный Банк Казахстана»
БИК: HSBKZKX
ИНН: KZ09006713100000113
Адрес (юридический и фактический): 050046, г. Алматы, Бостандыкский район, ул. Мынбаева, 151, БЦ «Верум».
Контактные телефоны: тел.: 8(727)3307699, факс: 8(727)2597755
Веб-сайт: www.cic.kz

Бухгалтерский баланс Активы

За 2020 год произошли изменения в активах Компании, общая сумма которых, уменьшилась на 76 372 тыс. тенге и составила 15 378 700 тыс. тенге.

«Денежные средства и их эквиваленты» включают денежные средства в кассе, денежные средства на текущих банковских счетах. По данной статье отмечено уменьшение активов на 41 944 тыс. тенге.

В ходе своей обычной деятельности Компания размещает средства в депозиты в банки на разные сроки. Статья баланса «Вклады размещения» увеличилась на 147 084 тыс. тенге и составила 209 522 тыс. тенге. По состоянию на 31 декабря 2020 года, вклады размещения включали в себя начисленное вознаграждение на сумму 992 тыс. тенге, процентная ставка долгосрочных и краткосрочных депозитов варьируется от 11,6% до 12,5%.

«Ценные бумаги, имеющиеся в наличии для продажи», представляют собой инвестиции в акции и долговые инструменты, которые предполагается удерживать в течение неопределенного периода времени. Такие ценные бумаги первоначально отражаются по справедливой стоимости, за вычетом убытков от обесценения, если таковые имеются. По состоянию на 31 декабря 2020 года, финансовые активы, имеющиеся в наличии для продажи, составили 8 919 754 тыс. тенге, в том числе начисленное вознаграждение на сумму 87 117 тыс. тенге.

В целом, по статье баланса «Ценные бумаги, имеющиеся в наличии для продажи (за вычетом резервов по сомнительным вкладам)» произошло увеличение по сравнению с 2019 годом на сумму 282 935 тыс. тенге.

Статья баланса «Операции «обратное РЕПО» по сравнению с 2019 годом увеличилась на 282 350 тыс. тенге и составила 2 065 895 тыс. тенге.

Доля перестраховщика в РПН рассчитывается отдельно по каждому договору страхования в соответствии с условиями заключенного договора перестраховочного перестрахования. По договорам непропорционального перестрахования доля в РПН перестраховщика рассчитывается актуарием на основе используемой модели перестрахования. При отсутствии в страховой организации модели перестрахования доля перестраховщика в РПН равна нулю.

Доля перестраховщика в РПН определяется актуарием по каждому классу страхования, за исключением класса ипотечного страхования, отдельно на основании накопленной статистики по осуществлению страховых выплат по договорам страхования, переданным на перестрахование в данном классе страхования. При отсутствии у страховой (перестраховочной) организации собственной статистики по осуществлению страховых выплат по договорам страхования, переданным на перестрахование в данном классе страхования либо недостаточности данных такой статистики, размер доли перестраховщика в РПН должен составлять не более пятидесяти процентов от доли перестраховщика в РЗНУ. В случае если размер доли перестраховщика в РЗНУ и РЗНУ равны нулю, то размер доли перестраховщика в РПН должен составлять не более пяти процентов от суммы базовой страховой премии, начисленной по договорам страхования за последние двенадцать месяцев, предшествующих дате расчета.

Доля перестраховщика в РПН рассчитывается на основе сумм убытков, которые подлежат возмещению от перестраховочной организации, согласно условиям договора перестрахования.

За текущий год Актив перестрахования по незароботанным премиям уменьшился на 722 228 тыс. тенге и составил 1 129 619 тыс. тенге. Активы перестрахования в резерве убытков выросли на 23 369 тыс. тенге и составили 1 108 501 тыс. тенге.

Страховые премии по операциям страхования и комиссии по операциям перестрахования учитываются на основе метода начисления. По статье баланса «Страховые премии к получению от страхователей и посредников» – 842 462 тыс. тенге произошло увеличение по сравнению с 2019 годом на сумму 209 510 тыс. тенге.

Прочие дебиторская задолженность увеличилась на 2 208 тыс. тенге и составила 333 495 тыс. тенге. Данная статья включает, в том числе задолженность по регрессу за вычетом резервов под обесценение в сумме 291 115 тыс. тенге.

Компания составляет расчеты по корпоративному подоходному налогу на основании данных налогового учета, осуществляемого в соответствии с требованиями законодательства Республики Казахстан, которые могут отличаться от МСФО. В связи с тем, что некоторые виды расходов не учитываются для целей налогообложения, а также ввиду наличия необлагаемого дохода, у Компании возникает постоянные налоговые разницы.

Отложенный налог отражает чистый налоговый эффект от временных различий между учетной стоимостью активов и обязательств в целях финансовой отчетности и сумой, определяемой для целей налогообложения. Временные различия, имеющиеся по состоянию на 01.01.2021 года, в основном, связаны с различными методами учета доходов и расходов, а также с учетной стоимостью некоторых активов.

В 2020 году Компания признала отложенный налоговый актив в финансовой отчетности в пределах возможной суммы налогооблагаемой прибыли, против которой будет признана сумма вычитаемых временных расходов. Таким образом, статья баланса «Отложенный налоговый актив» уменьшилась на 6 057 тыс. тенге и составила 47 799 тыс. тенге.

Основные средства и нематериальные активы отражены по первоначальной стоимости за вычетом накопленной амортизации и расходов по обесценению. В 2020 году инвестиций в здания не осуществлялось. По состоянию на 01.01.2021г. балансовая стоимость основных средств составила 173 670 тыс. тенге, нематериальных активов – 78 135 тыс. тенге.

В статье «Прочие активы» (133 239 тыс. тенге) отражены прочие нефинансовые активы, а именно: дебиторская задолженность эмитента – 130 391 тыс. тенге, прочие активы – 751 тыс. тенге, доходы в виде дивидендов по акциям – 2 097 тыс. тенге.

Обязательства

Резерв убытков представляет собой обобщение оценок конечных убытков и включает резерв заявленных, но неурегулированных убытков (РЗНУ) и резерв произошедших, но незаявленных убытков (РПНУ) на отчетную дату. РЗНУ создается в отношении заявленных претензий, но не погашенных на отчетную дату. Оценка делается на основе информации, полученной Компанией в ходе расследования страхового случая. РПНУ рассчитывается Компанией на основании их предыдущей истории заявления/урегулирования страховых претензий, с использованием актуарных методов расчета по классам страхования, по которым есть достаточные статистические данные. Конечная стоимость незаявленных претензий оценена путем использования ряда стандартных актуарных методов прогнозирования претензий. Основное допущение, лежащее в основе данных методов, заключается в том, что прошлый опыт компании, связанный с претензиями, может быть использован для прогнозирования развития будущих претензий и таким образом окончательных затрат по претензиям. По классам страхования, по которым отсутствуют достаточные статистические данные, РПНУ создается в соответствии с требованиями Национального Банка Республики Казахстан в размере 5% от суммы заявленной премии в течение последних 12 месяцев. За текущий год Резерв незароботанной премии уменьшился на 722 327 тыс. тенге и составил 428 395 тыс. тенге. Резерв убытков снизился на 176 241 тыс. тенге и составил 3 052 932 тыс. тенге.

Статья «Расчеты с перестраховщиками» уменьшилась на 8 535 тыс. тенге и составила 413 052 тыс. тенге.

Статья «Расчеты с посредниками по страховой (перестраховочной) деятельности» уменьшилась на сумму 7 154 тыс. тенге, и составила на конец отчетного периода 33 606 тыс. тенге.

По статье «Счета к уплате по договорам страхования (перестрахования)» произошло уменьшение на сумму 127 220 тыс. тенге. Сумма по этой статье баланса на конец отчетного периода составила 100 332 тыс. тенге.

Уставный капитал Компании составляет 1 325 750 тыс. тенге. В 2020, в соответствии с решением единственного Акционера, выплата дивидендов по простым акциям из чистого дохода отчетного периода Компанией не осуществлялась.

Начиная с января 2011 года, в соответствии с постановлением НБРК, страховые компании должны создавать стабилизационный резерв. Данный вид резерва признается в капитале за счет корректировки нераспределенной прибыли и является оценочной обязательностью страховой организации, связанных с осуществлением будущих страховых выплат в случае превышения коэффициента, характеризующего убыточность страховой организации над его средним значением. В 2020 году инвестиций в 31 декабря 2020 года стабилизационный резерв Компании уменьшился на 2947 тыс. тенге составив 4 740 тыс. тенге.

Статья «Резерв переоценки ценных бумаг, имеющихся в наличии для продажи» увеличился на 401 247 тыс. тенге и составил - 344 976 тыс. тенге.

Таким образом, доход, полученный за 2020 г. составляет 1 501 495 тыс. тенге, нераспределенная прибыль по состоянию на 01.01.2021 года составляет 4 890 498 тыс. тенге.

Собственный капитал

По сравнению с началом года собственный капитал увеличился на 1 902 742тыс. тенге и составил 6 565 964 тыс. тенге. Уставный капитал Компании составляет 1 325 750 тыс. тенге. В 2020, в соответствии с решением единственного Акционера, выплата дивидендов по простым акциям из чистого дохода отчетного периода Компанией не осуществлялась.

Начиная с января 2011 года, в соответствии с постановлением НБРК, страховые компании должны создавать стабилизационный резерв. Данный вид резерва признается в капитале за счет корректировки нераспределенной прибыли и является оценочной обязательностью страховой организации, связанных с осуществлением будущих страховых выплат в случае превышения коэффициента, характеризующего убыточность страховой организации над его средним значением. В 2020 году инвестиций в 31 декабря 2020 года стабилизационный резерв Компании уменьшился на 2947 тыс. тенге составив 4 740 тыс. тенге.

Статья «Резерв переоценки ценных бумаг, имеющихся в наличии для продажи» увеличился на 401 247 тыс. тенге и составил - 344 976 тыс. тенге.

Таким образом, доход, полученный за 2020 г. составляет 1 501 495 тыс. тенге, нераспределенная прибыль по состоянию на 01.01.2021 года составляет 4 890 498 тыс. тенге.

Отчет о прибылях и убытках

Совокупный размер страховых премий, принятых по договорам страхования и начисленных компанией по состоянию на 01.01.2021г. составил 12 040 245 тыс. тенге. По сравнению с 2019 годом общий объем поступлений уменьшился на 1 003 834 тыс. тенге.

Общая сумма страховых премий, полученных по договорам входящего перестрахования в отчетном периоде, увеличилась на сумму 15 081тыс. тенге и составила 69 852 тыс. тенге.

Страховые премии по перестрахованию от общих собранных страховых премий, составили 5 372 581 тыс. тенге. Произошло увеличение объема страховых премий, переданных на перестрахование по сравнению с 2019 годом на 225 521 тыс. тенге.

За 2020 год произошло уменьшение комиссионного дохода. По сравнению с 2019 годом, комиссия полученная страховщиками на 16 856 тыс. тенге и составила 443 345 тыс. тенге. Комиссия, начисленная агентом в брокером по страховой деятельности, уменьшилась на 460 021 тыс. тенге и составила 1 935 576 тыс. тенге.

Расходы по административно-хозяйственной деятельности уменьшились на 460 021 тыс. тенге и составили 1 935 576 тыс. тенге.

За 2020 год получена прибыль до уплаты налогов в размере 1 763 893 тыс. тенге.

Расходы по корпоративному подоходному налогу составили 262 395 тыс. тенге.

Итоговая чистая прибыль Компании после уплаты корпоративного подоходного налога составила 1 501 495 тыс. тенге.

Отчет о движении денежных средств

Прибыль до налогообложения по сравнению с прошлым аналогичным периодом увеличилась на 1 331 359 тыс. тенге и составила 1 763 893 тыс. тенге. Уменьшение в операционных активах составило 32 405 тыс. тенге, уменьшение в операционных обязательствах составило 1 925 001 тыс. тенге. Уменьшение денег от операционной деятельности составило 1 957 406 тыс. тенге. Итого уменьшение денег от операционной деятельности после налогообложения составило 2 219 804 тыс. тенге.

В результате приобретения основных средств и нематериальных активов произошел отток денежных средств на сумму 27 503 тыс. тенге. В результате продажи основных средств и нематериальных активов произошел приток денежных средств на сумму 200 тыс. тенге. В итоге произошло увеличение денег от инвестиционной деятельности на 27 303 тыс. тенге. Чистое уменьшение денежных средств за отчетный период составило 41 944 тыс. тенге.

Отчет по начисленной сумме обязательный взносов и условных обязательств в Фонд гарантирования страховых выплат

В 2020 году Компанией были заключены договоры страхования по Обязательному страхованию гражданской и правовой ответственности владельцев транспортных средств на общую сумму 2 518 666 тыс. тенге, по Обязательному страхованию гражданской-правовой ответственности перевозчика перед пассажирами на общую сумму 242 368 тыс. тенге. На 2020 год «Фонд гарантирования страховых выплат» установил следующие ставки обязательных взносов: по Обязательному страхованию гражданской-правовой ответственности перевозчика перед пассажирами – 0,35%, по классу обязательного страхования гражданской-правовой ответственности туроператора и тур. агента – 2%. Начисленная сумма обязательных взносов за 2020 год составила 9 664 тыс. тенге.

Отчет о выполнении претензионных нормативов

В соответствии с требованиями Национального Банка Республики Казахстан, Компания обязана поддерживать минимальный размер фактической маржи платежеспособности на уровне не ниже 1. По состоянию на 01.01.2021 года Компанией были соблюдены требования Национального Банка касательно выполнения данного норматива.

Дополнительная информация

По состоянию на 31 декабря 2020 года единственным акционером Компании является ТОО «Сентрас Капитал». Конечным контролирующим лицом Компании является г.н Абдразков Е.С., гражданин Республики Казахстан. Общее количество сотрудников Компании по состоянию на 31 декабря 2020 годов составляло 478 человек.

И.О. Председателя Правления А.С. Абдразақова
Главный бухгалтер Т.Б. Скачкова

Бухгалтерский баланс страховой (перестраховочной) организации/страхового брокера

АО «СК "Сентрас Иншуранс" по состоянию на "01" января 2021 года

					(в тысячах тенге)	
Наименование статьи					Код строки	
1					2	3

(Соңы. Басы 7-бетте)

Форма №3			
Отчет об движении денежных средств (косвенный метод) страховой (перестраховочной) организации/страхового брокера АО «СК «Сентрас Иншуранс» по состоянию на «01» января 2021 года			
(в тысячах тенге)			
Наименование статьи	Примечание*	за период с начала текущего года (с нарастающей итогом)	за аналогичный период с начала предыдущего года (с нарастающей итогом)
1	2	3	4
Прибыль (убыток) до налогообложения		1 763 893	432 534
Корректировки на неденежные операционные статьи:		441 270	57 521
амортизационные отчисления и износ	1	94 430	144 698
расходы по резервам по сомнительным долгам	2	26 871	42 082
нереализованные доходы и расходы от изменения стоимости финансового актива	3	401 247	-6 533
прочие корректировки на неденежные статьи	6	-81 278	-122 726
Операционный доход (расход) от изменения в операционных активах и обязательствах		2 205 163	490 055
(Увеличение) уменьшение в операционных активах		-32 405	998 947
(Увеличение) уменьшение вкладов размещенных	7	-147 084	426 695
(Увеличение) уменьшение ценных бумаг, предназначенных для торговли и имеющихся в наличии для продажи	8	-282 935	-1 118 196
(Увеличение) уменьшение операций "обратное РЕПО"	9	-282 350	1 714 310
(Увеличение) уменьшение активов перестрахования	10	698 859	-120 104
(Увеличение) уменьшение страховых премий к получению от страхователей (перестрахователей) и посредников	11	-209 510	138 787
(Увеличение) уменьшение начисленных комиссионных доходов по перестрахованию		0	0
(Увеличение) уменьшение прочей дебиторской задолженности	12	-2 208	217 905
(Увеличение) уменьшение займов, предоставленных страхователям	13	0	0
(Увеличение) уменьшение расходов будущих периодов	14	6 469	-5 953
(Увеличение) уменьшение прочих активов	15	186 354	-254 497
Увеличение (уменьшение) в операционных обязательствах		-1 925 001	-1 641 324
Увеличение (уменьшение) суммы резерва незаработанной премии	16	-722 327	-169 428
Увеличение (уменьшение) суммы резерва не произошедших убытков по договорам страхования (перестрахования) жизни	17	0	0
Увеличение (уменьшение) суммы резерва не произошедших убытков по договорам аннуитета	18	0	0
Увеличение (уменьшение) суммы резерва произошедших, но незаявленных убытков	19	-26 956	30 814
Увеличение (уменьшение) суммы резерва заявленных, но неурегулированных убытков	20	-149 285	180 517

Увеличение (уменьшение) суммы дополнительных резервов	21	0	0
Увеличение (уменьшение) расчетов с перестраховщиками	22	-8 535	74 681
Увеличение (уменьшение) расчетов с посредниками по страховой (перестраховочной) деятельности	23	-7 154	-9 442
Увеличение (уменьшение) счетов к уплате по договорам страхования (перестрахования)	24	-127 220	158 395
Увеличение (уменьшение) прочей кредиторской задолженности	25	-682	-8 039
Увеличение (уменьшение) операций "РЕПО"	26	-940 078	-2 016 703
Увеличение (уменьшение) доходов будущих периодов	27	26 852	24 795
Увеличение (уменьшение) прочих обязательств	28	30 384	93 086
Увеличение или уменьшение денег от операционной деятельности		-1 957 406	-642 377
Уплаченный корпоративный подоходный налог	29	262 398	-14 404
Итого увеличение (уменьшение) денег от операционной деятельности после налогообложения		-2 219 804	-627 973
Денежные поступления и платежи, связанные с инвестиционной деятельностью		0	0
Покупка (продажа) ценных бумаг, удерживаемых до погашения	30	0	0
Покупка основных средств и нематериальных активов	31	-27 503	-38 227
Продажа основных средств и нематериальных активов	32	200	17 147
Инвестиции в капитал других юридических лиц	33		
Прочие поступления и платежи	34		
Итого увеличение или уменьшение денег от инвестиционной деятельности		-27 303	-21 080
Денежные поступления и платежи, связанные с финансовой деятельностью			
Выпуск акций	35	0	0
Изъятие акции	36		
Увеличение (уменьшение) взносов учредителей	36-1		
Займы полученные	37		
Выплата дивидендов	38	0	0
Прочие поступления и платежи	39	0	0
Итого увеличение или уменьшение денег от финансовой деятельности		0	0
Итого чистое увеличение или уменьшение денег за отчетный период		-41 944	-158 998
Остаток денег и денежных эквивалентов на начало отчетного периода	40	191 663	350 661
Остаток денег и денежных эквивалентов на конец отчетного периода	41	149 719	191 663
		149 719	191 663

* В графе 2 указываются номера примечаний по статьям, отраженным в пояснительной записке или приложениях к финансовой отчетности

Форма №4

Отчет об изменениях в капитале страховой (перестраховочной) организации/страхового брокера АО «СК «Сентрас Иншуранс» по состоянию на «01» января 2021 года						Форма №4	
(в тысячах тенге)							
Капитал родительской организации						Доля меньшинства	Итого капитал
	Уставный капитал	Резервный капитал	Прочие резервы	Нераспределенная прибыль (убыток)	Всего		
1	2	3	4	5	6	7	8
Сальдо на начало предыдущего периода	1 325 750	6 179	-49 738	2 974 312	4 256 503	0	4 256 503
Изменения в учетной политике и корректировка ошибок							0
Пересчитанное сальдо на начало предыдущего периода	1 325 750	6 179	-49 738	2 974 312	4 256 503	0	4 256 503
Переоценка основных средств					0		0
Изменение стоимости ценных бумаг, имеющихся в наличии для продажи			-6 533		-6 533		-6 533
Хеджирование денежных потоков					0		0
Прибыль (убыток) от прочих операций					0		0
Прибыль (убыток), признанная/ый непосредственно в самом капитале					0		0
Прибыль (убыток) за период				446 938	446 938		446 938
Всего прибыль (убыток) за период				446 938	446 938		446 938
Дивиденды				0	0		0
Эмиссия акций (взносы)	0				0		0
Выкупленные акции (взносы)					0		0
Внутренние переводы	0	1 508		-1 508	0		0
в том числе:				0	0		0
Изменение накопленной переоценки основных средств				0	0		0
Формирование резервного капитала		1 508		-1 508	0		0
Прочие операции			0	-33 686	-33 686		-33 686
Сальдо на начало отчетного периода	1 325 750	7 687	-56 271	3 386 056	4 663 222	0	4 663 222
Изменения в учетной политике и корректировка ошибок							0
Пересчитанное сальдо на начало отчетного периода	1 325 750	7 687	-56 271	3 386 056	4 663 222	0	4 663 222
Переоценка основных средств							
Изменение стоимости ценных бумаг, имеющихся в наличии для продажи			401 247		401 247		401 247
Хеджирование денежных потоков					0		0
Прибыль (убыток) от прочих операций					0		0
Прибыль (убыток), признанная/ый непосредственно в самом капитале					0		0
Прибыль (убыток) за период				1 501 495	1 501 495		1 501 495
Всего прибыль (убыток) за период				1 501 495	1 501 495		1 501 495
Дивиденды				0	0		0
Эмиссия акций (взносы)	0				0		0
Выкупленные акции (взносы)					0		0
Внутренние переводы	0	-2 947		2 947	0		0
в том числе:				0	0		0
Изменение накопленной переоценки основных средств				0	0		0
Формирование резервного капитала		-2 947		2 947	0		0
Прочие операции			0	0	0		0
Сальдо на конец отчетного периода	1 325 750	4 740	344 976	4 890 498	6 565 964	0	6 565 964

Графы «Капитал родительской организации» и «Доля меньшинства» заполняются при составлении консолидированной финансовой отчетности.

При составлении неконсолидированной финансовой отчетности или отсутствии дочерних организаций страховые (перестраховочные) организации и страховые брокеры заполняют графы 2-6.

Первый руководитель (на период его отсутствия – лицо, его замещающее) _____ Абдразакова А.С. _____ дата _____
Главный бухгалтер (на период его отсутствия – лицо, его замещающее) _____ Скачкова Т.Б. _____ дата _____
Исполнитель _____ Скачкова Т.Б. _____ дата _____
Телефон: _____
Место для печати _____

Бас редактор — директор Срайыл СМАЙЫЛ

Редакция алкасы:

Жарас КЕМЕЛЖАН жауапты хатшы

Ғалия ҚАЛИЕВА
компьютер орталығының жетекшісі

Тілшілер мен қызметкерлер:

Гүлнар АХМЕТОВА — экономика, нарық

Макпал НОҒАЙБАЕВА — арнаулы тілші

Қуаныш РАХМЕТ — жастар және ғылым

Кәмшат ТӨЛЕШОВА — терімі

Айдос ҚҰСАЙЫНҰЛЫ — web-caim

Аймақтағы меншікті тілшілер:

Байкен ҚӨБЕЕВ —
Ақмола және Солтүстік Қазақстан
облыстары (8 778 910 45 34)

Жақат АНДАС — Алматы облысы
(8 747 706 13 82)

Баян ЖАНҰЗАКОВА — Атырау облысы
(8 702 426 69 05)

Мәриям АЙТБАЙ —
Шымкент қаласы

Ернұр КЕНЖЕБАЙ — шолушы

Ұлдай САРИЕВА — Батыс Қазақстан облысы
(8 705 150 48 30)

Кезекші редактор
Макпал НОҒАЙБАЕВА

Шығарушы:

«Аманат Медиа» ЖШС

Директордың

орынбасары

Мейрамбек

ҚҰЛМҰХАМЕДОВ

Бас есепші

Расима

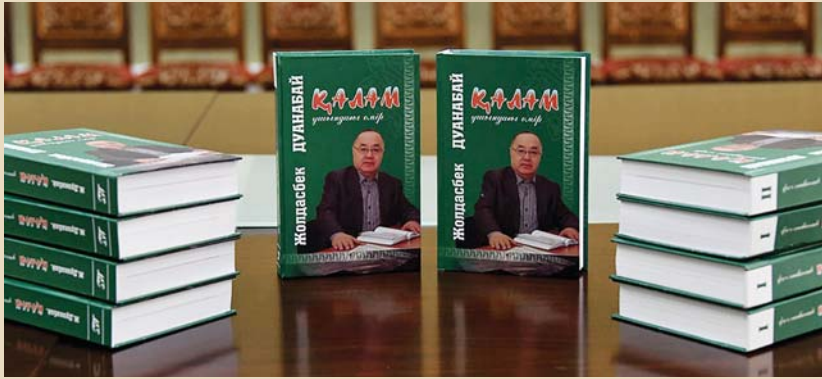
ӘКІМБЕКОВА

2 шілде күні белгілі журналист Жолдасбек Дуанабай оқулары аясында «Тәуелсіздік дәуіріндегі жаһандық журналистика ресурстары» атты Халықаралық оқу-әдістемелік онлайн-конференция өтті.

Жамбыл облыстық денсаулық сақтау басқармасының баспасөз хатшысы Толқын Өмірбаева бейнеқұттықтау жасады. Жолдасбек туралы фильм көрсетілді.

Онлайн-конференцияға Jas qazaq газетінің бас редакторы С.Смайыл, Президент сыйлығының иегері, жазушы, қоғам қайраткері Б.Сүлейменов, баспагер-жазушы Т.Айтбайұлы, «Қазақ университеті» газетінің бас редакторы Г.Тәжіева, Л.Гумилев атындағы Еуразия университеті журналистика және саясаттану факультетінің деканы,

ЖОЛДАСБЕК ОҚУЛАРЫ ӨТТІ

Марқұм Ж.Дуанабай бытыр осы уақытта тәжтажалдың тұзағына ілініп, мезгілсіз қайтыс болды. Ол өмірінің соңына дейін қолынан қаламын тастамаған, еңбекқор жан еді. Республикалық басылымдарда 40 жылдан астам уақыт қызмет етті. «Қазақстан пионері», «Лениншіл жас», «Айқын», Jas qazaq, «Жас Алаш» газеттерінде тілші, бөлім меңгерушісі, жауапты хатшы, бас редактордың орынбасары секілді қызметтер атқарды. Баубек Бұлқышев атындағы сыйлықтың иегері, ҚР Мәдениет қайраткері, Қазақстанның қайраткер журналисі.

Онлайн-конференцияның модераторы — ҚазҰУ-дың журналистика факультетінің деканы Сағатбек Медеубек. Онлайн жиында филология ғылымдарының докторы, профессор, Әл Фараби атындағы ҚазҰУ-дың Басқарма төрағасы — ректоры Жансейіт Түймебаевтың арнау сөзі оқылды. Сондай-ақ Парламент Сенатының депутаты Нұртөре Жүсіп, журналист Онласын Әмірқұл, журналистика академиясының академигі Нұрлан Нұрғазин,

филология ғылымдарының кандидаты, доцент Қайрат Сак, Теміртау Мәдениет сарайының бөлім меңгерушісі, Журналистер Одағының мүшесі Р.Алдашева марқұмның журналистік қыры мен шеберлігі жөнінде сөз сөйледі.

Конференция аясында Ж.Дуанабайдың «Қалам ұшындағы өмір» атты қос томдық кітабының тұсаукесу рәсімі өтті. Конференцияға Жолдасбектің қызы Дина қатысып, алғыс айтты. Әрқайсысы 550 беттен тұратын қос томдық кітапқа сарғайған газет бетінде қалған мөрлі мақалалары мен сырлы сұхбаттары жинақталып, әріптес ағалары мен інілерінің, курстас-замандастарының сағынышты естелік-эсселері енді. Кітапты құрастырған-баспагер, жазушы Талғат Айтбайұлы.

Жолдасбекті есте қалдыру шаралары ары қарай да ретімен жалғасын табады. Айта кетейік, Жолдасбек Дуанабай біздің басылымда да екі жылға жуық қызмет етіп, редакциядағы жас журналистерге ағалық үлгі көрсетіп кеткен-ді.

(өз тіліміміз)

Редакцияның мекенжайы:

050012, Алматы қаласы, Мәуленов, 85 үй, №61 кенсе, 3-кабат
(Бөгенбай батыр көшесінің қиылысы)
Телефондар: 8(727) 272-43-39; 272-43-25
Бухгалтерия: тел.факс: 8(727) 272-46-22 (жарнама бөлімі)

Газет «Дәуір» ЖШС РПІК
(Алматы қаласы, Қалдаяқов көшесі, 17-үй)
тел: (727) 273-12-04, 273-12-54
Тапсырыс — №2270;
Бағасы келісім бойынша

Апталық таралым — 5000 дана

Газет Қазақстанның барлық аймақтарында таралады, сондай-ақ «Ай-Астана» әуежайының ұшақтарында бар.

Газет 2004 жылы 14 желтоқсанда тіркелген.

2020 жылдың 19 ақпанында ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігі Ақпарат комитетінде қайта есепке тұрып, № KZ23VPY00020470 күзлігін алды.

Мақала авторының пікірі редакция көзқарасын білдірмейді.

Жарнама мәтініне тапсырыс беруші жауапты.

Газетте жарияланған материалдар мен суреттерді сілтемесі көшіріп басуға болмайды.